

המחנה

עיתון שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה על המצפה

באוסטריא אונגרי: לשנה 7.— כתרם / לחצי שנה 3.50 / לרבע 1.75

כאישכנז: לשנה 8.— כתרם

ביתר הארצות: לשנה 9 כתרם — 9:50 פראנק.

”רמת המצפה” נכנסת עתה כגליון עצמו, הגדולתה משהיה ומכיל המר ספרותי יותר מאשר עד כה. אין הנחה מהמחיר.

מחיר גליון בודד 14 הלר.
מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השטח.
ברכת מדיט 60 הלר. הודעת אירוסין כתר. זו או זו בראש הגליון שני כתרם
המישנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק ישם מקומו החדש, כי אם גם ישם מקום בית הדאר הקודם.
קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 האדרסה לכית המערכת ולאדמיניסטריה „HAMICPE“ Kraków,
(בחוף לארץ להוסיף: Oesterreich)
בע"מ: רהוב סעכאסטיאנא 32

Kraków, 13 Maja 1910.

גליון י"ט.

קראקא, ד' אייר פ' אמור התר"ע.

זה שני ירחים חלפו מאז הוצאנו קול קורא לעמנו ולמקוריו הרעיון המזרחי. לפנות אלינו בעניני המזרחי הן לחלוקת ישקלי המזרחי והן לכונן אגודות מזרחי במדינה הזאת. רבים אמנם חשו לקול הקריאה, איש איש ממקומו באו עמנו בדברים ונתנו ידם לנו. חזקנו ואמצונו, געשות לשם ה' ולעמנו. אך עוד רבים, אשר היו עד בה בתומכי המזרחי, עומדים מנגד ולא עונינו עד כה, כאלו לא לנפשם נוגעים הדברים, העומדים ברום עולם היהדות וקיום עמנו ותקוותה תחית עמנו וארצנו, תלוים בהם. מרפיון-הידים הזה סכנה נוראה נשקפת לנו, לדתנו וללאומנו. לעיניכם מצבנו הרוחני והחמרי הולך ויורד. בשני הקצוות הקצוניות החרבן הולך וגדול. רבים מבני החרדים בזים כל קדש ואבותיהם המה בעיניהם כקוף בפני אדם. גם הלאומות נמאסה בעיניהם, כי בזה מעשה אבותיהם בידיהם. ולעמית זה רבים מבני הנאורים נוהים אחרי עמם ואחרי דתם, כי זרם דתי עובר עתה בעולם בלו ואם לא נתן להם את ידינו, להצילם מן השחת, שירדו בה בהנך הריק והיבש, נוהים הם להמיר דתם, למצוא שם בין העמים את אלקים, אשר גזלו אבותיהם מידם. כמו ישדבר נוהג כבר באישכנז וברוסיא בהמון רב, לחדת לב כל מפלגותינו.

רק הציונות המזרחית יכולה עתה לעמוד בפרץ, לקלוט אל תוכה את בני הנעורים, המבקשים להם דרך בחיים. אנחנו נשיב את אלה אל חיק הוריהם ואת אלה נכניס תחת כנפי השכינה. שימו זאת אל לב, אחינו החרדים אל דבר ה' והרוצים בקיום עמנו ותקוותנו. כי רק בשוכנו לחבר את הדת עם הלאומיות בכימי קדם נציל את שני הקצוות משני העת הנכבדות. חלילה לנו היהודים הנאמנים לשבת בחבוק ידים ולהניח את מלאכת עתידותנו לעשות בידי אחרים, לבר לא כפי רוחנו ומעמנו. בתתכם ידכם למזרחי נהיה אנחנו חרבים ונטה את הכף בלפי המזרחי בהנהגת הציונו-

את הפרץ, שפרצו הפושעים האלה והתגדרו בלאומיות לבדה באותה הקיצוניות המיוחדת לעמנו. ואינם רוצים לדעת, כי יהדות בלי תורה ודת אין סופה להתקיים. כי אין הכל מרגישים צורך בלאום יהודי ריק מתכנו ההיסטורי וכאשר תחלש התנועה הלאומית בעמים בכלל לא יהיה שום בסיס ליהדות להתקיים עליו. אינם רוצים להכיר, כי רק בשביל התורה ובשביל המאור שבה נתקיים העם היהודי ובלי התורה אין כל תכלית ומטרה למלחמתנו בעד קיומנו וכל יהודי נאומי, הריק מתורה ודת, יוכל על נקלה לעזוב את דגלנו. כאשר ישאל את נפשו, בשביל מה אני עמל? וכן אמנם ראינו ציונים חפשים אין מספר פנו כבר ערף לנו בישעה שנדמה להם, כי תקות הציוניזם אין לה על מה לסמוך, מפני עוכב העם או מסכות מן החוץ.

להגשמת הרעיון הציוני, אנו צריכים, שכל העם ילך עמנו ולא מפלגה קטנה, שיהדותה רפויה בידה ואין ילך-העם, רוב מיניו ורוב בניו, עמנו בראותו, שרוב המצויים אצל הציונות הם מאלה, שפרו מדרכי אבותינו או חנכו על ברכי העמים והיהדות זרה להם? לשיבת ציון צריכים אנו לא רק יהודים, כי-אם גם יהדות, לא רק התפארות בתורתנו, כי אם גם שמירתה, לא רק תלמידי בר נובבא, כי-אם גם תלמידי ר' עקיבא. בלי האחרונים אין לראשונים על מה להלחם.

את זאת ראה "המזרחי" וקם לתקן את הפרץ בשני הצדדים בתוכו ביניהם, בצרפו שניהם ליהדות אחת, את האמונה למסורת אבות אל הגאון הלאומי, את המחשבה הטובה שבצד זה אל המעשה המביא פרי שבצד זה, את הכמחון באלקי ישראל אל "אם אין אני לי מי לי", המזרחי הוא הברית התיכון, המבריה בין שני הקצוות ועושה את ישראל לנוי אחד, הוא מאחה את הקרעים ומקרב את הלבבות, משיב לב אבות אל בנים ולב בנים אל אבותם, מי לה, לעמו ולארצו — אלינו.

ישראל יודענפריינד רגינה גאטמעסמאן
מאורשים בניסן תר"ע זאָלקיב
רוהטין
שלמה נוסבוים ליבא עהרענפריינד
מאורשים באייר תר"ע
הוסאקוב
משה ווירטה פייגא אברחמוביטש
מאורשים באייר תר"ע
פרמיכלא רוישא
מדיט לך חברי מר צבי קלינגהאפער פה לארוסך
עם מ' רעכים בת הג' מו"ה פיישל רעכים במאישצסק
ליבר פיישלר — נעמרוכ.

הבריה התיכון.

כבר הכירו רבים מחוקרי חיינו, כי סבת חרבן היהדות בזמננו היא ההתגדרות בצד אחד יותר מדי, מבלי להכיר את הטוב שבצד השני. כל אחת ממפלגותינו אוחזת בקשי-ערף במקצוע האחד והיחיד, שהקציעה לעצמה וכל מה שיש בעולם מחוץ לגדרה תועה היא בעיניה. החרדים הקיצונים אין בידם רק מנהגי אבותיהם, ואף בראותם, שתנאי החיים בזמן הזה דורשים אמצעים חדשים להחזקת היהדות, ההולכה ויורדה ועת לעשות לה' היא, לא ימצאו עזו כלבם לעשות דבר גדול או קטן מדעתם, אף אם הבל ירד לישחת, הם בודאי לשם ישמים מתכונים, אבל ברור הוא, שלא תתקם תורתם בידם, כי זרם הזמן, שלא הספיק להגיע אליהם, גיע אל זרעם, כמו שעלתה ליהודי המערב, שאבותיהם היו יראי שמים ובני-תורה לא פחות מהרדי ומננו במזרח. על-אדות פושעי ישראל, שכל יהדותם תלויה בהזכרת נשמות, אין מה לדבר, הציונים שבמערב אמרו לגדור

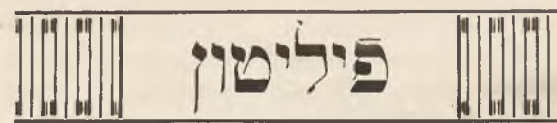
חדשים אחרים כפקודת פירמה אחת, שיש לה פה סניף ממסחרה וישב פה עם בני ביתו, בראותו את הערכוביה בעיר, ישם לו לחוק, לבלי לאכול בשר בהמה, ב"א בשר עוף, יען כי קשה לו לרדת כה מהר לסוף דעתם ישל הטבחים, כמובן בקש לו איש כר' משלם אנשים כערכו וימצא, הוא מתפלל בקלוזו בין אנשים יראי ה' והם מקרבים אותו כראוי לו. אולם, בין מנהגיו הטובים נמצאים גם אחרים, שהם לפניהם כחידות סתומות. רואים הם בו למשל מתינות יתרה וקרירות של "בעה"ב פשוט". הוא משכים אמנם לבא לכיהמ"ד בכל יום, אבל רק ללמוד ולהתפלל, וכישעה שהם עושים להם סעודות מצוה ועובדים את ה' בשמחה נפקד תמיד מקומו. חסידות משונה כזאת צריכה עיון! אבל בדקו ולא מצאו שמץ פסול, במקוה הם רואים אותו בכך בכך; לנסוע אל הרח"צ הוא מתמיד יותר מכלם. אבל מדוע אינו בא לבה"פ בלילי שבת אחר "השלחן" אל הקלוזי, לשבת עם יהודים יחד? מה הוא עושה בביתו בלילי החרף הארוכים כמו הגלות? גם בזה מצאוהו נקי: הוא מאריך בשלחנו בזמירות, ובני ביתו יושבים על ידו ונהנים ממנו; הוא קורא לפנייהם ספרי מוסר, ובדרך אנב מספר להם ספורים המושכים את לבם לאהבת ה' וישראל. גם זאת ישמה יפה, גם

אל תדמו, פי מאד אני מתנאח בנבְרִי, עם פְּרָקִים וְחַוִּיזִים פִּי אֶעֱנֶה לֹא אֶתְחַלֵּל, לִי יֵצֵר עַל עַלְהָ, שְׁאֲנִי עֹקֵר בְּעֵבְרִי, וְעַל צִיּוֹן לְבָן מְהוּרָה, אֲשֶׁר בְּאֶבֶק אֶחַלֵּל, חֲבֵרְתִּי הַצְּעִירָה, לֹא תִבְנִי הַזְּעֵרָה, הַמְמַלְמֶלֶת סְעֻרוֹת בְּרִדְפֵן אַחַר צִיּוֹן, וְכַמָּה אֲנֵהוּת וְיִלְלוֹת בְּכָל שָׁעָה, לְעָרִם סוֹפֵה אַחַת שׁוֹפְכוֹת אֶת הַדָּן!

ד"ר. א. קאמינקא.

ישבת-הפשטרה.

העיר... אשר על יד נהל זרה, יצאה כבר מכלל עיר, אבל לכלל כך עוד לא באה, אעפ"כ נמצאים בה כבר כמה כתות של דעות שונות. יש מאמינים בעקר ובפורים בטפל, יש להפך, יש מאמינים בשניהם, וכנגדם כופרי הכל, יש אשר תמצא את שני הקצוות כאדם אחד, והוא נכחית אנדרונום. אל העיר הזאת בא ר' משלם הפנקסן לפני

פיליטון

שיחת רוחות.

רוח מצויה. הַיְדָה נֹא לִי אֲחֵי הַחֶזֶק, אֲשֶׁר מִקְצֵי אֶרֶץ פְּרָב־עֲצָמָה נוֹשֵׁב: אֲוִלֵי רְאִיתָ בְּמַחְפָּאז הַפְּנֹךְ, וְסִתְרָ רַעַם הַמַּדְעָ, הַיֵּכֶן הוּא יוֹשֵׁב? לְחִלְפָה, לְתַמְרוֹהָ אֲנִי תֹאכֶה בְּמַחְשָׁפֶי, אִין פִּנְעַ פִּחְטִי וְאִין מִקְרָה בְּחִלּוֹף עֵתִי, נְלֹאֲתִי הַיּוֹת פִּתְּהָ — מַה יִּתְרוֹן לְצִנִּי? מַה קָצִי בְּחִלִּי בְּלִי הַמְדָה לְאֲטִי?

רוח סערי. אֵל תִּקְנָאֵי בִי אֲחֻזֹת קָטְנָה פְתִיחָ, אֵל תִּרְאִינִי שְׁאֲנִי גֹבֵר וְנֹתֵן וְשׁוֹדֵד, גַּם אֲנִי מִפְּאֵב אֲזַעֵק, גַּם פִּי נִפְשׁ תִּיחָ; לֹא טוֹב לְהַיּוֹת אֲדִיר וְנֹדֵד, נֹדֵד, נֹדֵד.

הכללית, לכנות בנין עדי עד כארצנו ברוח היהדות בשביל כל ישראל ולא רק בשביל מפלגה קטנה. התעוררו נא יהודים ובאו עמנו בדברים כזריזות, כי לא עת להתרשל היא. ברפיון ידים יהרס לא רק יסוד המזרחי, כי-אם גם יסוד כל העבודה הציונית, כי במתי מעט, כמו עד כה, לא יוכלו הציונים לעשות מאומה, כמו שהראה הנסיון.

בשומנו אל לב, שעתירו של כל עם ועם כביהם הוא, שמה לה הפדרציה הציונית מרחי לתפקיד ראשי ועיקרי, לקחת חלק הגון בעבודת ההגנה בא"י. ע"כ יסדה יפיו ב"ם ת"כוני "תחכמוני" והעמירה בו מורים פדגוגים מומחים. ביהם מתפתח עצמי ובני יהודים מתחנכים ישם ליהודים שלמים ולאנשים שלמים, כיאות לדור התהיה כארץ עברנו ועתידנו. על כל איש יהודי להשתדל למוכת המוסר הזה, לתמוך ולסעודו במשען כסף בכל עת, לתת לו האפשרות להשתכלל בראוי.

בן הננו מבקשים את אנשי שלומנו ומורשינו אשר שקלנו כבר תחת ידיהם, כי ישתדלו בשיקדה גמריה לחלקם עד תמם. ואלה אשר היו אשתקד אנשי אמונה לנו, יקבלו עליהם גם עתה לעבור עבודת הקדש בלי עיבוב וזמינו הוכרות שקלים אצלנו לעשות נפשות לרעיוננו. גם יודיעונו מורשינו הנכבדים בכל הערים, אך תתנהל העבודה תחת ידיהם.

בשם הועד משה הובמן, סניטסלב.
הותמי "המצפה" במקומות, שאין ישם מורשי המזרחי, יכולים לשלוח אלינו עם כסף החתימה גם גם כסף השקל (כתר ועשרים הלר) ונשלח להם מיד שובד עליו. מערכת "המצפה".

על המצפה.

המלך הטוב.

המלך עדוארד הטוב מת מיתה חטופה, לא היה העולם ישרה, כי מלך צדיק וישר כמוהו, מלך השלום והחסד, יאריך ימים על ממלכתו, רק תישע שנים ישב על כסאו ומשך אליו את לבבות כל בני דורה, לאהבה אותו ולהקדיש שמו. כתישע שנות מלכותו הברוכה הצליח לפעול בארצותיו ובכל ארצות תבל פעולות קיימות ומורגשות עדי עד, בדברי ימי העולם היה ישם עדוארד הישביעי נחשב בין גדולי המלכים, שמלכו בבני אדם מעולם ועד עולם. ממלכה אמנם גדולה ועצומה המתפשטת בכל חלקי התבל, היתה ממלכתו במרם עלה הוא על כסאו, אבל בודדה ונפרדה היתה, בלי יריד ובעלי ברית, כל העמים הגדולים היו אויבים לאנגליא זה שנות מאות, לאנושות בכלל לא פעלה הממלכה האדירה, העומדת בראש מרומי התרבות והחכמה ועדוארד בחכמתו ובהשפעתו הנפלאה מצא לעמו בעלי ברית בין הממלכות הגדולות, הוא כרת ברית עם צרפת, עם רוסיא ועם יפן, יונאי אנגליא מעולם ובא במצב

על חומרותיהם היתרות ועל העול הכבד, ישם מניחים על העם ועל הגזרות הקשות, שהיו רגילים לגזור על הצבור, מכלי לזכור את עצת קדמונינו, שאין גזרים גזרה על הצבור אלא אי"כ יכולים רוב הצבור לעמוד בה; צדיקים הם, הלא בכל אופן לשם ישמים נתכוננו, לא נערער עוד עליהם, הרי גם מורינו החפשים בדעות עושים בן בקנאתם היתרה ולא לשם שטים, הנה התועדו המורים העברים בשבוע ישעבר בלבוב, להועין על תקונים בכ"ס העברים החדשים, כלנו היינו אזינינו ביראת הכבוד, הקשבנו בכבד-ראש לכל הגה הוצא מפי האידאליסטים האלה, בני בנינו, יוצרי עתידנו, ומה שמענו? וכוחים להלכה, לשם פלפול על שאלות ישנות, שכבר התפלפלו עליהן אלה פעם, ללא צורך, כי השאלות אינו שאלות כלל, הן מושכלות ראשונות, והמסקנה היא — שצריכים ל"סר סר לג חדש להוצאת ספרי-למוד, געש הה, רגזו מוסדות הארץ וילדו — עכבר, איזו רוח עושים באה בתוך מורינו החכמים, הסופרים והמשכילים והחוקרים לכל תכלית? המרם ידעו האנשים, כי הגדול ישבמשולם בהנוד החדש הוא מה ישכל מורה רוצה להיות מהר וע"כ זכינו ברוכ ספרי הלמוד, הוצים כעשב הישדה, שאין המורה יודע באיזו מהם לבחור ומחרים גדול בעבור זה עד שאין אב עני יכול להגיע להם? ולמה עוד פרלג הדיש להוצאת ספרי-למוד? מדוע אין טוב, שחועד הפדגוגי יבחר מספרי הלמוד הקיימים את המוכתרים ויעשה הוזה עם המ"ל, למכרם בזול ולהמציאם לבחום בלי עמל וכלי הוצאות מרובות? למה לגזור גזרה חדשה, להטיל עול חדש על המורים העניים, להשתתף בפרלג החדש בכספם הדל ולקבץ כסף מבני גליציא האביזונים, לתמוך בידי הפרלג החדש? לאיזו מצוה, לאיזו הומרה, לאיזה אידיאול? מאין הם יודעים, כי מחביריהם יוציאו ספרים יותר מתקונים מספרי הלמוד שברוסיא ובא"י? האין זה איזה קפרון פשוט, חומרה 'תרה קנאות? חוששים אנו שרק הנמיה הישנה ישלנו להתפרדות ולהתגודדות גרמה זאת, קלייזל הדש אנו צריכים לכל מנין ומנין, חס ושלום ישתפללו כל העדה בכיחזי הגדול, כל ספרי הלמוד הקיימים פסוקים, רק חדשים מוכרחים להיות, ובאיזה אופן? בעול חדש כבד בנישוא, ישחילו על ישם דלים, ר' יעקב משלם, הוא נתבע ונתן, וכן גזרו ליסד עתון הדיש לילדים, מדוע לא אחר העתונים לילדים הקיימים כבר וצריכים הותמים למען יתקיימו, למה ליסד עוד חדש, למען ימעדו כלם יחד ויתכמלו? העור אין עת לקחת מוסר ממאות מיסדי העתונים והפרלגים בקלות-ראש, יצריכים להוסיף עליהם עוד נסיון חדש, להכשיל את אגודת המורים ולהביאה בסכנת? האגודה יקרה לנו בזתר מתתה להכנים עצמה באחריות עסקים רעים, אל תתגודדו, אינכם צריכים לספרי למוד חדשים, כי גם אלה הקיימים רבים הם יותר מדי ועל הראשונים אנו מצמצעים וכשום אופן לא יאמין לכם איש, כי אתם מומחים יותר מכל מחברי רוסיא וא"י, הניחו לבני גליציא, אל תגזרו עליהם גזרות הדישות וחומרות הדישות, ואל תניחו עול חדש על שכמם, כי גם בלי זה רוכצים הם תחת משאם, גם הסתדרות "השחר" כפלאה, יען תלו קיימה ביהון להבל ולריק וכשכסבל הדיחון נקברה החסדרות תחת משואות החרבן.

הועידה החמישית.

של הסתדרות המורים העברים בלבוב.

הישיבה השנית בכקר יום ב', מר סופרמן פותח את הישיבה ונותן רשות הדבור לזכוחים בדבר האמצעים להוצאת ספרים לילדים, בזכות השתתפו הארונים שרשיממן, גלב, סלה, פרוטכום, פרנהוף, רדליך, שתדלן וזיגל. לבסוף נתקבלו ההחלטות, שהציע מר זיגלבוטם בהוצאתו והן: א) שכל חבר יתן חמשה כתרם, שישולמו לו כספרים ולחלק בין התלמידים בלוקים בני שני הלר למכירה ככל הזדמנות; ב) כל המורים מחויבים לקנות את ספריהם אצל אותו מוכר הספרים, אשר ועד אגודת המורים יעשה אתו חוזה, שיתן אחרים אחרים למוכת קרן הוצאת הספרים — אבל אין מוכר הספרים רשאי להעלות מחיר הספרים ע"י, בן נתקבלה החלטה להוציא לוח-שנה עברי לילדים.

ידידות עם ארצות-הברית כאמריקה, עם איטליא, עם ספרד ופורטוגל, וכה יסד את שלום העמים על יסוד חזק ומנע כמה מלהמות, שהיו נפרצות בלי הבריתות האלה, הוא לא נה ולא שקמ, להמות לבות המושלים האדירים, למנוע את ההבנות הגדולות בצבא יבשה והים, הגורמות עול כבד על העמים, עול ההולך וגדול מישנה לישנה, זה עתה נודע, ישכבת הסכסוך, שפרץ בין אנגליא ובין אוסטריא בישנה שעברה בדבר סרביא ובוסניא, היתה השתדלותו בדבר פריקת הנשק, הוא בא כעצמו ובכבודו אל קיסר אישכנו ואל קיסר אוסטריא, להמותם להחול מהגדיל את צין המלחמה מישנה לישנה, המה סרבו והוא ישב לביתו סר וועף, ע"כ חפץ להניח מכשולים בדרך אוסטריא כספוח בוסניא, לא להנקם באוסטריא, כי-אם לגרום ראגה לקיסר אישכנו בן אחותו, להפיל מוראו עליו, אולי ישוב מדרכו ויסיר עלו מעל שכם כל העמים בהודיינותו התדירית, ובראותו, כי סכנת מלחמה יש בדבר, מישך מיד את ידו ולא חס על כבודו וגזר גם על בן בריתו קיסר רוסיא, לותר על כבודו ולהסכים לספוח בוסניא, למנוע מלחמת העמים, וכמו להיות עדי, המקים את הכלל הישן, כי כל שונאי ישראל הם אנשים רעים והמאים מטבעם, היה עדוארד הישביעי אוהב ישראל שאין כמוהו, לא רק ישמסר משרות רמות וגם תיקי מניסטרם בידי יהודים, אלא היה גם בן-בית אצל גדולי היהודים בארצו, פעמים אין מספר היה מאוכלי שלחנם של הלורד רותשילד, הכארון יששון והכארון הירש והתהלך עמהם כמו את חברים ישוים, בהיותו בירושלם לפני מלכו ישב על שלחן החפסכישני בשעת הסדר כליל פסח והתענג על תפלת היהודים, הוא היה המלך הראשון, שחשב את הציונים כבאייבה העם היהודי ובקש למסור להם ארץ, ליסד מדינה יהודית, וכמו לאות אהבתו את היהודים היו פניו כפני יהודי גמור, למלה בין העמים היתה ענותו הגדולה, בבאו בכל שנה להתרפא במעיינות מארינבד, התהלך ישם בנתיבות הגן יחדי כאחד האורחים, לא גבה לבו ולא רמו עיניו ואיש לא הכיר בו, כי הוא מלך המלכים ומושל בישראל מאות מיליוני בני אדם בחמישת חלקי התבל מושל שלא היה כמוהו מימות עולם אף בין המולכים בכפה, אמו נלחמה שנים אחדות בכורים יושבי אפריקה הדרומית ובעלותו על כסאו לא רק עשה שלום עמהם, אלא החזיר להם את זכויותיהם, ליסד מדינה אוטונומית וכל אויביו נהפכו לאוהביו ולמעריציו, ובן תכלית בריתו עם רוסיא, היתה, להחול מכבוש את העמים באיזה ולעשות שלום עמהם. — בן ס"ח ישנה היה ותישע שנים מלך על אנגליא ובנותיה, על הודו וממלכותיה, על מצרים, על כל אוסטריאליא על חצי אפריקה ועל חצי אמריקה הצפונית, בנו גיאורג החמישי הוא בן מ"ה ישנה בעל כישרון מצוין, בוראי ילך בדרך אביו.

חומרה יתרה.

בוש נבוש להתרעם עוד על רבנים וחסידים.

ה"חמישה" והלכתא הכל דאלים גבר, ר' משלם לא ראה מכל החזיון כלום, כי הוא ועוד אחרים עזבו כבר את הקלויו, בכואו הביתה הרגיש איזה שנוי בחדר הבשול, אבל לא עלתה על מחשבתו, כי בתגורו חלו היום ידי חסידים, ובכך לא העיר את ב"כ משנתם הערכה, לישראל מה נשתנה הלילה הזה וישכב.

התבערה הגדולה, שהיתה בעיר, נקראה עד היום תבערת-הפשטרה; כי אחרי הקדרה נגרות גחלת רבין הכפסים וכו', חגט שהיה כמעט בן ר' יקמן ופלוניותו נקרא גט-הפשטרה, כי ממתה עמדה על יד החלון, וכשמשם מלאך הפשטרה, לעלות דרך החלון, נפל בשוגג... ויהשדה בעלה חנם, ר' למך, שנענש אז על עון גנבה לישבת בבית האסירים שלשה ימים, נקרא היום גנב-הפשטרה, כי לזה נזדמן דוקא בעל-ד"ן קשה ולא רצה למחול, השאלות שנשאלו או אצל הרב נקראות עד היום שאלות-הפשטרה, כי אשת ר' משלם עשתה על פי מקרה פשטרה מרכבת בחמאה, כי לא נזדמן לה עוף, ואז השתמשו בקלויו שומן וחמאה בערבוביה, השבת ההיא מסוימת יותר מכל שבתות השנה, ויקרא שמה בישראל שבת-הפשטרה.

איצי ישפארער.

פערטעה

בזה יש ענג שבת, פעמים רבות בקשוהו בני הקלויו, שיבא על כל פנים פעם אחת להתעלם עמהם, למען יראה, כי גם שמתם אינה רעה כל כך, והוא מצדו נאות להם, אבל בני ביתו לא נתנוהו ללכת, סוף סוף עלתה בידי החכמה למשכו אחריהם, סביב לשלחן גדול יושבים יהודים, עשירים עם עניים וכינונים בערבוביה ולא נכר שוע לפני דל, עוסקים בדברי תורה, מספרים ספורי מעשיות נעימים ובין ספור וספור מזמרים שירים ותשבחות לכבוד הישבת, יוצאים במחול כעגולה אחוים ודבוקים איש אל אחיו כהכה שאין לה גבול, ובפעם בפעם סועדים לבם במשקה המשמח לב, באמת תענוג הוא מעין עוהיב, חשב ר' משלם בלבנו, גשו נא חנה נאורים, אמרו הן צדקכם, אם התענגתם אף פעם אחת בעולמכם תענוג גשמי ורוחני כזה! ובנוגע אל העיקר, עתידים אתם עוד לתן את הרין על העכרות חרות הנגרות אחר ישעשועיכם, בעוד שהחסידים מתעללים ומתענגים בעוה"ו, ומתן שכרם מתוקן להם לעתיד לבא, בעשותם הכל לשם שמים.

כשנגמרה הרקידה התעוררה השאלה: "ופשטרה מה תהא על ה? אחרים נשמטו ויצאו בלי אמר ודברים, ואחרי חצי שעה ישבו מלאכי השלל מעונים קדרות מלאות פשטרות ממינים שונים, ומיד התחילה

פיריטון קטן.

הכלבים בבעם.

הישעה כבר מאוחרת בלילה. מן התיאטרון העירוני משתפך גל של בני אדם, אנשים ונשים, בחורים וגם בתולות, שאינם לעברו פנו, זה לבית הקפה וזה לבית המרחה, ודלת העם ישר לבית... מבית הקפה משתפך ים של אור ומתפרץ דרך שמישיות ההלונות הגדולות לרחוב, ויושבים שם ה"זוגות" מסביב לשלחנות, אוכלים ושזתים במניחה ומרבים לשיח ע"ד ההווה החדש, שהוצג בתיאטרון וע"ד המהומה הקטנה, שעוררו הסטודנטים העברים, שמצאו פגיעה בכבוד עםם — כבודם, באחת המערכות, ושהגיע לידו כך, שהכולשות היתה מוכרחת להתערב בדבר ולקחת על "לינת לילה" למקום "אשר אסירי המלך אסורים בו", מתי מספר מן המפריעים הצעירים, היהודונים, בני העם קשה-הערף, ובאותה הישעה נכנסתי גם אני לבית-משתה-שכר עממי, להפיש שם אחרי אחד הפועלים, שדבר נחוץ היה לי אליו. נכנסתי לאולם לא כל כך מרווח, המואר בעששיות של נפט, ואור האולם היה בלא עשן הטבק, שקטרו היושבים שם, יהודים ישפניהם העידו בהם, כי לא מן התיאטרון באו לכאן... כי אם אחרי עבודה מינעית של יום שלם והם מבקשים פה מעט כח לעבודה של מחר, ועל כוס ישכרו ישכחו מעט רישם, ומרבים שיחה בעניני החיים לפי מושניהם הם. המיתאי אזני לשמוע בשיס-ללב את שיחות אחי העניים המרודים, אלה האנשים הפשוטים והתמימים, שאין מתחשב עמחם, המתפרנסים מיגיע כפיהם, וכזיעת אפם יאכלו לחםם לחם העצבים, ועם כל זה גם נפישם תמריא מעת לעת לעוף על כנפי הדמיון, להתפתח מהרצונות העזים ודאגות הישעה ולהתענין בעניני החברה, הדת, הקהלה, ושאר הענינים המתרגשים ובאים לעולם. מצד שלהן אחד, שעל ידו ישבו שלשה אנשים, נשמעה שיחה נלהבה על אדות מצב הפוליטיקה וריב הלאומים בזמן האחרון בכלל וריב הלאומים את העם וישראל בפרט.

"רבותי! קרא האחד, אנחנו העניים מרגישים ולא מרגישים את השנאה לעמנו, שנתגברה בעת האהדונה. הן בכל עת אנחנו בטובה לא ראינו, לחם צר ומים לחין, דאגות וצרות, ומכאובים — זה חלקנו בכל עמלנו, ומה נפקה מינה, אם ימעטו או ירכו ציירנו בבית מועצות העיר או בועד המדינה, הבשכיל זה יעלה שכרנו? לא ולא! אנחנו גם להלאה נעבוד בפרך, ואם עשירינו מתחילים להרגיש, כי חזיונות ישוא ומרוחים חוו להם בכרית אהבתם את הנוצרים, הנה כי בן יפה לחם, וידעו גם הם, כי בגלות אנחנו ולא יכלו ימיהם דק במשתה וישמחה ויום-טוב ולא יתערבו בגוים ללמוד ממעשיהם, ולא יקראו לנו קריאות שקר לאמר: כי שלום לנו מכל העמים מסביב. אדרבה! יכירו וידעו, כי ישראל עם לכרד ישכון ובגוים לא יתחשב, ככתוב בתורתנו, ויביטו על הכל ביסבע עינים ולא ילכו עוד בשיירות לבם הרע."

אדוני, קרא עתה אחד המסובים, קובלים הם מנהיגינו, כי בצרה גדולה אנחנו, וכי סבבנו כלבים עדת מרעים מכל צד ויחרצו לשונם. אבל התדעו רבותי, בשכיל מה נהיה בדבר הזה? הבה אספר לכם. הלא זוכרים אתם מה ישלמדנו כהרה, כי אבותינו בהוציא אותם משה רבנו ממצרים, יצאו את הארץ בלילה, והלא שאלה גדולה היא מדוע יצאו דוקא בלילה, בחשך, ולא המתינו עד הבקר? התיירון הוא, כי משה רבנו חכם גדול היה, הוא ידע, כי אחרי כל דמכות והצרות, שהביא הקביה על המצריים, בראותם את היהודים יוצאים את הארץ כאמצע היום, מחנה כה גדול, שיש מאות אלף איש, מלבד הנשים והטף, שעבדו להם עד כה עבודת פרך, יותר מאשר אנחנו היום, שהיו עבדים נכנעים לכל מצרי מתועב, היה לחוש, פן ינחם העם המצרי ולא יתן גם עתה את בני ישראל לצאת ממצרים. כאשר קרה אחי, שנהפך לכב פרעה ועבדיו אל העם ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו, וגם זאת ידע משה רבנו, כי היהודים עזי נפש, ובל זמן שמשכנו בעול העבדות לא אמרו ולא בלום, נשאו הכל בסבלנות, שהיא מדה יהודית מאין כמות, אבל מכיון שפרקו העול, והתחילו לצאת, לא יאבו עוד להכניע למצריים המעמכים בעדם.

מר גלב מציע להכניס לסדר היום שאלת היסוד של קרן קיימת למורים. מר ש. חלמניקוב מדבר ע"ד למוד ההיסטוריה ותנ"ך בכל המחלקות. הוא מברר את האהבה המוסרית והאהבה החמרת, אהבת ההורים ואהבת העם ומסים, שאם הפצים לחנך את הדור הצעיר ברוח לאומי ולהשריש בתוכו אהבה לעמנו או עלינו ללמוד את דברי ימי עמנו, ומציע לתת את ההתרון להסתוריה וכהנהיגה בכל מחלקות בית-הספר בתור למוד עקרי הישיבה השלישית אחר הצהרים. הושב הראש מר רפאל סופרמן מדבר ע"ד קביעת תכנית-למודים כללית לכל בית-הספר ומקריא את התכנית, שחבר הוא בעצמה התכנית היתה טובה מאד, בכל זאת התפתה וכוח על-אדוניה, ששלל זמן רב לחנם. בסוף נתקבלה ההחלטה, שועד של חברים אחדים יכנסו לחדר שני לישעה אחת ויעשו בתכנית תקונים אחדים.

מר נ"י כביטנר מדבר ע"א. חזוק ההסתדרות ותעמולה להפצת הדבור העברי ומציע לחדר בכל בית-ספר גן-ילדים, שיבקר והוה הילדים לפני בקרם את ביה"ח העממי; להציג חזיונות עברים הנם אין כסף, כדי למשוך את לב הילד אחרי ביה"ח; להפיץ תמונות קטנות בכתבות עבריות ולמכרן במחיר הלך או שני הלרים; להוציא לאור לוח של יום לילדים ולשלח מגלות עפות אל החורים ומגלות עפות פולניות אל הילדים; לעשות תעמולה ע"י גוממים בבתי התפלה ובכל פעם לעשות אספות תעמולה בעד בית-הספר; להמציא סכום ידוע לתמיכת ביה"ח העומדים להרים.

מר א"י כביטנר מדבר ע"ד היחס בין אגודת המורים והסתדרות בתי-הספר.

מר שרפשמן סותר את דברי נ"י כביטנר מפני שאי אפשר לדרוש דרישות שלא תמלאינה. מר נ. זיגלבוים ממלא את דברי שרפשמן, מר גינזבורג דורש לחדר קיימת. מר בן דוד רוצה, שגם המלמדים יצטרפו אל אגודת המורים ושהאספה הבאה תהיה בעוד זמן קצר.

מר רדליך מראה עד כמה מזיקה עריכת החזיונות לבתי-הספר ומעשה שהיה בילדה בת אחד מחברי הועד של בית-ספר ידוע, שהמורה לא יכול לספחה בתור בישיבת בחזיון, חבר הועד כעס על המורה ובין הסנסוכים, שהתחילו ביניהם, ירד ביה"ח ממה ממה, ומציע לבלתי ערוך גשפים וחזיונות ע"י תלמידי בית-הספר בכל וכלל.

מר ישילי מדבר ע"ד היחס בין אגודת המורים והסתדרות בתי-הספר ואומר, שההסתדרות לא יכלה לעשות מה שהיתה צריכה לעשות, משום שמחוסרת אמצעים היא. עלובה היא ההסתדרות זו, שאין לה מאתים חבר ולא כל ועדי בתי-הספר שיכנים לה ולכן לא תוכל להיות באת-כחם של הועדים. יכולים אנו רק להכמיח להבא, כשתמצא ההסתדרות מסלות בלב העם, אז תקח ההסתדרות על עצמה את כל הענינים האדמיניסטרטיבים ותדאג בעד המורים ובתי-הספר. הלאה הוא קובל על ההתרשלות באגודת המורים: ישנם מורים בלי משרות וישנם בתי-ספר בלי מורים ובהתרשלות אגודת המורים אין מי שיקרב את החוקים האלה היושבים ומחכים זה לזה, מר א"י כביטנר מצדיק את לשכת המורים בענין זה, מר פרומבוים מרציא ע"ד מצבם הרע של המורים.

הקומיסיה, שנבחרה לבחון את התכנית, מודיעה, שהתכנית מתאימה למטרתה, אבל לפי ישעה אי אפשר להנהיגה בבתי-הספר, לפי שאינם עוד גורמליים, ורק אחרי שבהים יהיו גורמליים תונהג בהם, ובאופן זה נתקבלה.

מר סופרמן, שרפשמן, שתדלן ונ"י כביטנר גותנים דו"ח מפעולות המ"כ במשך השנה.

הנאספים הם ישבעי רצון מהדו"ח ומביעים אמן גשור למרכז הקודם.

למרכז החדש נכנסו האדונים: רפאל סופרמן — גשיא גלב — סגן, שתדלן — גזבר, נ"י כביטנר — מזכיר, א"י כביטנר שרפשמן, ש. חלמניקוב, פלה, זיגלבוים ופרומבוים — חברי המרכז.

בנאום הם נועל הנשיא מר סופרמן את הועידה בשעה הרביעית לפנות בקר.

ש. ז. יעבין.

ותפרוץ מלחמה וישפך דם ישראל חנם. ע"כ התחכם מישה רבנו לצאת ממצרים לילה בהשך, עת כל המצריים ישנים ואין רואה, אבל חשב מישה רבנו, עוד מכישול אחד יש בדבר, אם המצריים ישנים בלילה, הנה הכלבים ערים, ובראות הכלבים מחנה כה גדול עובר בשוקים בלילה, ירימו קולם, ויעירו בצעקתם את בעליהם המצריים וסוף דבר מי ידע? על כן נתישב, וחלך אל ראש הכלבים, והציע לפניו כל הענין ובקש ממנו, שהוא ידבר אל שאר הכלבים חבריו, שישתקו בראותם את ישראל יוצאים ממצרים.

ובישבו שתיקתם יתן תורה לישראל וכה יאמר לישראל לאכול נבלה וטרפה ובשר החיה, וזה שכר הכלבים. ראש הכלבים מצא ההצעה טובה והסכים על ידה, וכך נתקיים בישראל; "ולא יחרץ בלב לשוננו ובני ישראל יצאו באין מהרד מארץ מצרים."

והנה עתה, סיים הדובר, נשתנה הדבר, כי היהודים נתפקרו, וחזרו מדבורם, אינם משיגים בתורתנו ומצוותיה עלינו, וחזרו לאכול נבלות וטרפות וגם בשר החיה, ועל ידי זה נגרע חלק הכלבים. עתה חזרו הכלבים וקובלים, כי במל תנאם, והתחילו להתנפל על היהודים בנייהותיהם המחירדות ונתקיים בנו מקרא שכתוב "סבבנו כלבים עדת מרעים... והצדק אתם. המסובים קבלו דברי הדובר במחאות כפיים, ואנכי מהרתי לצאת החוצה, לבלי החנק באויר הבית הכלא עשן.

משרניבין. שלג.

מכתב מאונגרן.

כל הארץ עומדה עתה תחת רישם הבחירות הקרובות לבית מועצת הממלכה, המניסמרים עם אפיטרופוסם הנראף טיסא ילכו בארץ לארכה ולרחבה, לעשות אניצימאי בעד קנדימטי הממשלה. אולם גם צורריה לא הניחו ידיהם בהיקדם. יחיד בדורו הוא הקנדימט ממפלגת יושט ליבוש פריעה, קנאי מפלג בעד פרוד אונגרן, כפרלמנט הקודם נבחר מבחורים יהודים בעיר ואם בישראל מונקאטש. ועגה כאשר מאסו היהודים בקנאי הפרוד האנטישמים ועומדים לימין הממשלה החדשה, נעשה היהודי סריעה לשונא ישראל ובהטיפו פרוגרמתו גרף והרף את אחי היהודים כאמרו: לא חנם יעמדו היהודים תמיד משנים קדמוניות לעזרת כל הממשלות, כי טחו עיני הממשלות מראות את מעשיהם הרעים, המסם, רמאותם בתתם שחד וכהלואתם ברבית ועוד. כזאת לא שמענו עוד מפי אנטישמי מימי טיסא-עסלר ואין צריך לוטר מפי איש יהודי, אשר כל בוחריו היהודים והרוצה גם עתה לחבחר מאת יהודים, כמה ישפלים הנוחרים היהודים בעיני האיש הזה, אם בדברים באלה הוא רוצה לקנות את לבכם. באמת מתכוננים אנשי מונקאטש לתת לו תשובה נכונה על הצפתו. כבר ישלחו דפוטציה לבודפס, לבקש קנדימט אחר ממפלגת הממשלה.

כידוע הכחיש המניסטר לדתות הנראף זימשי את זכות רבני היהודים, לטול שכרם מקפת הממשלה ככהני דתות אחרות. באמרו, כי בעת נוסד החוק לא היתה דתם שוה לדתות אחרות. על זה ערער הבארון באנפי, שהיה ראש הממשלה לפני עשר שנים, בעתון אחד ותמה על היהודים הנאמנים לממשלה החדשה, המקפתתם זכותם באופן שלא העיז שום מניסטר לפנייה. ראש הממשלה הנראף קוהן השיב לו, כי אין הממשלה מכחשה בשווי-זכות הדת היהודית, היא אומרת רק, שתמיכה אינה מגיעה לה. גם זה אמצעי יפה לרכוש לב היהודים.

כפי שנראה עד עתה יש להגיד מראש, שמפלגת העם האנטישמית תפסיד י"ב עד מ"ו מנדטים בבחירות, וזה כבר הודו בעצמם.

במחומה, שהיתה באוניברסיטה בבודפסם בגלל הפרופסור היהודי מרזלי, נפצעו סטודנטים יהודים פצעים אנושים מידי חבריהם הקלריקלים, שבקשו להדפם מתוך הבית. המהומות כבר חדלו, הפרופסור הושב על כנו.

איש מסתתר אחד נדב בשכיל האקדמיה בבודפסם שיש מאות אלף כתר, עתה נודע, שהנדיב הזה הוא היהודי אלדר וואהל.

מ. רוזנבליט.

מכתב מטורקיא

קרישטא. כעם והתמרמרות העירה פה הנהגת ביה"ט של ח' כל ישראל חברים" הפאריזית ביחוסה ליהודים הלאומיים. הח' "מכבי" בקישה יערוך התגוששות בכוה"ט פסה. לחליץ עצמות בני הנעוריים ובקשה מאת הנהגת ביה"ט לתת לה רשות לערכה כהצרה. הנהגת ביה"ט רחתה את הבקשה וכטלה גם למוד ההתגוששות, שלמדה הח' מכבי את תלמידי ביה"ט.

אגרת היהודים הטורקים, שהיו תלמידי בה"ט של ח' כ"ח, שהודעתי על-אדותיה, נולדה מתה, רבים מתלמידי כ"ח התנגדו לאגודה כזאת מחשש לאומיות וציונות ובפרט השם העברי הטיל עליהם פחד ולא מצאו את האגודה מתאימה לרוח ה"אליאנס". על כן נפרדו אלה ויסדו אגודה לעצמם לשם התבוללות. אך שאל ישאלו אם להתבוללות ישאפו, למה האגודה. הלא הפרוד נוח יותר להתבוללות?

חוכמי שפתנו ישמחו לשמוע, כי נוסד פה סניף ל"עבריה", הישוקד להרחיב את הדבור העברי ואת כתבו וכיהוד להרכות את הלמוד העברי בבה"ט. כבר היו ל"עבריה" כמה אספות בכי"כני.

בפסח נערכו פה בבתי-הכנסת תפלות תורה לה' בהמלא שנה למירדת הנסוגים אהור והכנעתם ע"י חיל הצבא.

היהודים אשר בצבא התאחדו בימי ההג בבתי חישובי אחינו בכל הערים. קצתם אשר באדריאנופול ובסאלוניקי השיגו דרור לשמנות הימים ויכלו לשוב למשפחתם לימי החג.

הציר היהודי של ממשלת ארצות הברית באמריקה מר אסקר שטראוס, בקר בימים האלה את מצרים. בקאירו קבל את נשיא הציונים ישם בכבוד גדול. הנשיא הודה לציר אמריקה על הסדי ממשלתו ליישוב א"י, שהבטיחה לתמוך בידי האגרונום אהרנסון, הרוצה ליסד בהיפא מושבה לבהנית שימה חרשה בעבודת האדמה וגם ביבוליותה התנבחה למוסד ההוא. מר שטראוס ענה, כי מחכב הוא כל תנועה, שתכליתה להרים את מצבו החמרי או הרוחני של העם היהודי. בימים האלה היו פה מר פאול נתן, סגן ראש חברת העזרה של יהודי אישכנו ומר שמריהו לוי, שבאו מחיפה, ישעשו ישם את ההכנות לבנין בית הפולישניקים ישם.

מכתב מארץ-ישראל.

ירושלם. בזמן האחרון התחילה מתעוררת פה — זכמו בן בא"י כלה — שאלת התנוך. מרכז המורים העבריים שביפו הודיע, כי נגשים הם להוציא עתון פרוגוני בשם "התנוך", שמטרתו היא להמציא למורה העברי בא"י את ההדושים במקצוע הפרדגוני, ההולכים ומתהדשים מומן לזמן, ויהד עם זה לכאר את דרכי התנוך בנוגע ביחוד לא"י.

והנה עד כמה שהתנועה זו משמחת אותנו, כי המורים העבריים בא"י נגשים ליסד להם מרכז-התנועה, במה, שתשא- ותתן בכל שאלות התנוך, הקשות ומסובכות כ"כ בא"י — אבל מוכרחים אנו לומר: כי עבודה גדולה ויותר חשובה מאשר יסוד כלי-מבטא למורים — עמוסה עתה על המורים העבריים בא"י והיא: לעודד את האבות בא"י, שבעבר את הספתה, שהתדבקה כ"כ ביניהם, לעודד בהם את הרגש הדתי והלאומי (שבין יהודי הגלות הוא משמר עדיין), שלא יתיהם בכ"כ קלות-ראש להנוך בניהם. כי מה מעציבה היא העבודה, שבירושלם העיר הנוונה כלה מנבזות מליוני יהודי הויקי-לארץ, נמצאים עתה ששה בתי-ספר של המסיון האנגלי וזה צרפתית, המקבלים דק יהודים — ובתי-ספר אלה מלאים בכנות ישראל הספרדים והאשכנזים.

ומה מעציבה היא העבודה, כי בכל יום ראשון בבקר עובדים תלמידים יהודים ומעדות לבתי-התפלה הנצרים — ואין פצה בחיזות ירושלים ופניהם מועדות לבתי-התפלה הנצרים — ואין פצה פה ומצפצף. וכי תכא ותשאל, ממדכדי-הידאומתא"י פה, מדוע אינם מקדמים את פני הרעה הזו? מיד יפטרך בתשובה הרגילה פה, "אמנפים" ... אבל האסופים הללו הם ילדי הספרדים. העניים, שאין להם מוצא אחר, ומוכרחים למסוד את בניהם לשמר. מן היהודים האשכנזים שולחים דק מעטים את ילדיהם לבתי-התנוך אלה, מפני שהבוללים השונים עוצרים בהם וגם היהודים מתימן שומדים את בניהם ממוסדות אלה. כי הם הנם היהודים, שכל הסגולות שהתמרו עוד אצלם עד היום. פה יש מקום להמורים העבריים להתמרו בו, כי תסרה דק הפסיעה הראשונה, שתעשה בענין זה ומיד ימצאו תומכים בכל שדרות היהודים פה, כי שאלה זו אם תעלה על הפרק לא תוסר בלתי אם תוציא איזה פרי.

— בזמן האחרון התחילה חברת, המכבים הקדמונים לערוך הרצאות והקראות בבתי-הספרים הלאומי פה (מדרש אברבנאל). ההקראות האלו נערכות בכל שבת ושבת, מענינות

היו ביהוד ההקראות של ד' ילין ע"א, השומרונים והקראות של ה"ר מויה ע"א מחלת השבתא (דלקת קרום-המוח) פה. ההקראות החשובות מופיעות אח"כ בחבורות מיוחדות. כך הוציאו את הקראות של ה"ר מויה ושל ה' רפאלי ע"ד, מלחמת הפלחים בא"י. המחברות האלו חשובות מאד ונותנות האפשרות להכיר ענינים חשובים, שעוד לא הוכרחו כל צרכם.

— הסתדרות, "תפועל הצעיר" יסדה בימים האחרונים הוציא, לע"ס, שמטרתה לתת להעם את, "כל המזון חרות נ"י" בחבורות קטנות בנות עשרים עמוד במהד זול (5 הלך ההוברת). בהדש העבר יצאה המחברת הראשונה, האדם והטבע" בחוברת הזו מ ש ת ד ל המחבר לכאר בסגנון ובמבטאים, "עממיים" את האדם והטבע". אבל הדבר לא עלה בידו, כי הענין נסבך יותר מראי ואי אפשר לקבל מושג נאמן ותשובה על השאלה, שהציגה המחבר בראש המחברת, מה הוא האדם ומה היא הטבע? ...

— בירושלים מתחילה, "העיריה" (מועצת העיר), לעשות תקונים בעיר: התוצות מוארים בפנסים, את ההתבנות מנקים בהוגן בכל יום ושופרים הדשים משגיהים כל הימים על הסדר. העתון, "האור" מפרסם בכל יום בקשות חרשות, להעיריה" התדשה, שמקצתן הולכות ונעשות, ויש תקוה, כי יועצי העיר יעשו כל מה שיביכלתם לשפר את ירושלם, כי זאת הוא מטרםם העקרית.

— בשנה הזאת לא באו הרבה אורחים לירושלים על הג הפסח, מפני שימים אחרים לפני הפסח היה גשם סוהף. בל"ג בעומר יבואו הנה הרבה יהודים מכל הארץ וגם מתוצה לה, אומרים שבשנה זו יהוגו את, "יומא דהלולא" כפאר והדר.

ירושלם. ניסן — תתמ"א

דוב קמחי

מקורב ומרחוק

ענינים מדיניים, אם לא תהינה כל התוהלות נכזבות יעשו המשיכים והאשכנזים שלום בימים האלה לפני חג יום הולדת השמונים של הקיסר. שני הלאומים משתוקקים לשלום והם נוטים לאיזה פשר ועל-אדותיו נדונים עתה מנהליהם. האישכנזים דורשים לחלק את ארץ ביהם והנהגתה המרכזית לשני חלקים. בנפות האישכנזים תהיה הלשון האשכנזית שלמת ובכל בתי-הפקודות המרכזים בפראג תהינה יתני מחלקות, אשכנזית ומשכית ופקידים אישכנזים יתמנו במדינה כפי מספר נפשות האשכנזים ובבחירות יבחרו האשכנזים לכרם והמשיכים לכרם, כמו שהמנהג כבר במדינת מורביא ובבוסניא. והמשיכים מתאמצים למצוא איזה אופן, שלא תהיה חלוקת הארץ בולמת כל כך, שתשאר הנהגת המדינה שלמה. ובפרלמנט נדונים עתה על אופן עבודה חדש בקביעות תחת אופן העבודה שנקבע בחרף לפי ישעה, למנוע פריעות ועכוב העבודה המסודרת, כן רוצים עתה הכל בשלום. — תנועת הבחירות פאונגנרן כבר התחילה בכל נוראותיה הרגילות. רצתו, שוד, עלילות שוא, מלחמות איש ברעהו הם מעשים בכל יום וכבר נשפטו דמים הרבה פאונגנרן לפני הבחירות. הפרלמנט יקחל ביום כ"א ביוני. — המלחמה באלכנזיא עוד לא חדלה כלה. עוד עם הארץ לא שקט ובמקומות אחדים עוד רכה העבודה לצבא טורקיא לכבוש את הארץ. גם בדרום ערב התעוררה המרידה, נסיכי הארץ מאספים חיל לשחרר את הארץ מעול הטורקים. — בבחירות לפרלמנט הצרפתי, שנבצחה הממשלה נצחון רב, ראוי להעיר, שהסוציאליים הקיצונים כרתו ברית עם הקרקורילים, להלחם בממשלה וגם נוספו על ציריהם עשרים איש בעזרתם. — פאוסטרליא נבחרו לפרלמנט רוב הצירים ממפלגת הפועלים הסוציאליים ומהם יהיה גם המניסטריום, שיתחיל להנהיג את סדרי המדינה ע"פ שיטת הסוציאליים.

שונות. רעיון השלום העולמי הולך וכובש לו את הלבבות. תאודור רוזוולט, מי יהיה נשיא ארצות הברית באמריקה, חיח למטיף השלום. בקריסטאנא בירת נורווגים דרש על השלום הנצחי ודבריו עשו רישם אדיר בכל העולם. הוא דורש, שהממשלות האדירות תעשינה לאגודה אחת, לשמור בצבאותיהן, שלא תפריע שום ממלכה את השלום ושכל העמים ישמעו בקול ביה"ד הגבוה לבל ילחמו עמם וכלם ישגיחו, שלא יעשקו אדירי ההון את הדלים ולא יעשו עולה. להכנות המלחמה יעשו גבול ולחדול להטיל על העמים עול הצבא ההולך וכבר כרשעת תקיפום, שכל אחד רוצה להעביר את חברו בלי קץ. — במדינת קוסטריקה באמריקה התיכונה היה רעד האדמה. העיר קרנאג נהרסה כלה עד היסוד, כאלף נפש אדם נהרגו מלבד נמחצים הרבה. — במחצב פחמי אבן במדינת אלבמה באמריקה הצפונית פצה אש במערה בקול

אדיר נורא וקמ"ה פועלים נשרפו. — סבת מות המלך האנגלי היתה הצטננות במסעו שנסע באויר הקר והלה ונעשתה דלקת בקני הריאה ופתאם חדלה הריאה לעשות פעולתה ונתק. — בסוף החדש הזה יסע הקיסר פרינץ יוסף לבוסניא ולהרצגובינה, לבקר בפעם הראשונה את הארצות הנכבשות ולהתיצב בתוך עמו החדש, לקשרו עם הממלכה. עם הקיסר יסעו שלישת המניסטרים המשותפים ושני ראשי המניסטרים, האוסטרי והאונגרי, מלבד ישרי הצר הקיסר. — בווינ נפתחה לכבוד מלאת לקיסר אוסטריא ישמונים שנה תערוכת ציד מכל העולם, יסבה הוצגו כל מכשירי הציד ותבניות חיות ועופות מכל ארצות תכל לראוה. — בעלי עסק רבים בווינ מערערים אצל המניסטרוים למסחר על חוק נעילת החניות בשעה ח' או ט'. המניסטרוים מצטרף, כי לא מאתו יצא הדבה, כי-אם מאת באי-כח העם ועתה אין לתקן עוד.

גלות רוסיא. ע"פ רשימות לשכת ההודעה לנוודים יהודים בפטרבורג גלו בשנת 1909 מרוסיא מ"ה אלף יהודים דרך ערי הגבול וערי החוף הישונות. אבל החשבון אינו מדויק, כי רבים גולים בסתר. מספרם הוא לכל הפחות ששים אלף, וזה בשנת שלום אהת.

מלחמה במישומדים. פושעי ישראל יתישבו מעתה הרבה, אם כדאי להם להמיר דתם ולקבל דת נכריה. בי מלחמה במישומדים התחילה לא רק בין יהודי וויי, שלא אבו לעשותם לבאי-כחם במועצת העיר, כי-אם גם בין הנוצרים החפשים בדעות. כמה צעה, כמה עמל ותלאה ישבע גביר פושעי ישראל בבודפסט למשל עד שיזכה להתקבל כחבר בקלוב של אצילי המדיארים. עליו להמיר דתו ולהתחתן באיזו משפחת אצילים עניה ולהשתמש בפרוטקציה גבוהה מעל גבוהה וכאשר יזכה להכנס בדוחק כבושה ובכלמה אומרים לו: צא או אנחנו נצא ואתה תשאר לבדך. כן קרה עתה בקלובים אחרים בעיר הממלכה האונגרית. מלחמה במישומדים. האמללים יהיו מכרחים להסתפק כגן הערן הנוצרי לאחר מותם, ומי יודע...

שלטון האנטישמים בווינ. אחרי מות רכס נסו הנוצרים-סוציאליים יאת כחם מיד בבהירות החדשות למועצת העיר, ולא רק שנצחו בכל המנדטים, שהיו בידם עד כה, כי-אם הרויחו עוד מנדט חדש במהו הייש באשמת יהודים, שהתרשלו לכא אל הכחירה. אך מספר הכוחרים החפשים היה בכל אופן יותר בפעם הזאת והיו קרובים לנצחון. אולי בבחירה הבאה תרום ידם, לראש האזרחים תחת לואגר נבחר משנהו ר"ד ניימאיה, הגרוע ממנו.

בן מאה ועשר שנים. כסלוצק ברוסיא מת יהודי בן מאה ועשר שנים. לפני הפסח עוד עזר את בנו בחנותו ובלייל פסח נתקל כאבן ונפל ומת בפצעו. מלך רומניא על לחץ היהודים. עורך-עתון וויני נתקבל מאת מלך רומניא ובתוך הדברים שאלהו העורך ע"ד לחץ היהודים ואם אין בידו להקל מעט. המלך השיבו, כי ישנאת היהודים בארצו אינה שגאה דתית, כי-אם כלכלית, אין הרומנים יכולים להתחרות עם היהודים, שהם פקחים ומוכשרים מהם בכל דבר והם רוצים להשמר מפניהם, ועליו, על המלך, לעשות רצון העם, אין בידו למרות פיו, וכב"ו לפעמים הוא ממתיק מעט את הדין הקשה.

כמנהג רוסיא. כסופיא בירת בולגריא נוסדה הסתדרות מאות שחורות, הקוראה את העם להשמד את היהודים ולבו שללם. הפוליציא הסירה את הברווים מעל קירות הכתים, ומצאה את ראשי החברות, שהכינו פגרומות על היהודים.

נדיב יהודי. אצל חוף היום סמוך ללנרונ נתהנך מוסד גדול, בית מרפא ליהודים חלשים, לחשיב נפשים בנאות רשא. המוסד נוסד בעזבונו הנדיב שמואל לעווים, שנרב לתכלית זו יתני מיליוני כתר ומחצה.

ציוני — חבר האקדמיה האונגרית. החכם הבלשן הנודע ר"ד מונקאשי, המפואר במקצוע חקירת הלשונות והעמים, נתמנה לחבר קבוע לאקדמיה האונגרית. הוא משגיח על בה"ט של היהודים בבודפסט והנהיג ככלם את למוד השיטה הציונית ומהותה בתור ענין של חוכה.

מוסר טוב למיסיונר. המיסיונר היהודי תומיש טשאלמערס (טוביה חעלעמער) הגיש בקשה אל ראש

אנו למדים ממעשיהם, שעזבו את חיי הכרך הבורת הבורת והתישבו בקולוניות מיוחדות ועבדו את האדמה ע"פ השיטה הקומוניסטית ואת השעות הפנויות הקרישו לחקירות במבט ולרפואה הטבעית, המתחילה להתפשט גם בימינו. למרות כל המעצורים והמכשולים, שהרופאים המושבעים שמים בדרכה, והם בעצמם אנוסים להנהיגה יותר ויותר. עתה נגלה הרעיון כגוים ואנו נשארנו אחרונות.

להחזיק, שהצמחנות נקלטת אצלנו רק זעיר פה, זעיר שם ואינה חודרת בתוך השררות הרחבות של עמנו, יש פתרון אחד עם שאלת הציונות, כי אנחנו כבר התרחקנו ב"כ מהטבע, עד שאי אפשר לנו לשוב אליה. קשים עלינו תנאי ההסתגלות אל הטבע, וכמוכן, יותר קל להשאיר ציוני נאמן בגלות. — כמו לצמחנים הנוצרים הוושבים היום על אדמתם, כן היה הנקל לכת האסיים שלנו לחיות על הצמחים ובפרט בא"י לפני החרב, כשנעצמם עבדו את האדמה והיתה להם שפעת צמחים ופירות ומציאות האסיים היתה רק תוצאה טבעית ומוכרחת מהתפתחות ההשכלה והמוסר של עם רוחני המתפתח על אדמתו. מאז נתשנו מעל אדמתנו חסרים אנו את כל התנאים לחיי הטבע וגם בנוגע למוזונותינו כבר נתקדשו אצלנו מיני מאכלים, שאי אפשר לחסר את נפשנו מהם, וגם זאת כבר סבה מספיקה להצר את צערי הצמחנות במחנה ישראל. אבל כמו כל העיון חרש, שבטבעו מונח כח התפתחות איתן וכה להסיר מדרוכו בהדרגה את המעצורים והמכשולים העומדים לשטן לו, בן הננו רואים גם במקצוע זה הופעת חוכרת, המשתדלת למלא את חסרון תבשילי-הבשר, שכבר הורגלו בהם, בתבשילים דומים להם כמראהם ומעטם ממערכת הצומח, ולהמציא תבשילים גם לשבתות כמו שהסכנו מכבר. (*)

כשהתפתחנו על אדמתנו באפן טבעי, נתגלו כשרונות המקוריים, מהתקופה ההיא נשארה לנו גם הצמחנות המוסרית וההגניית (כי הצמחנות של עמים אחרים מקדם נוסדה על האמונה בגלגולי הנפש) והרפואה הטבעית, שהתפתחו אצל כת האסיים. אך מעת התגבר בנו ההתבוללות הגלותית והחקוי, אנו מסירים את דעתנו מכל המצאותינו המקוריות ומשתללים רק לחקות את שכנינו הזרים, באפן זה עוברת אל מחננו גם התנועה הצמחנית לא מן המקור הראשון הקדמון שלנו, אלא ע"י צנורות החקוי של עמי הנכר. את זאת רואים באשכנז ובמדינות אוסטריא הנאורות: במקום שהתבוללות חזקה, שם תמצא גם התנועה הצמחנות אצל היהודים ועמה תתגבר גם התנועה הקולוניזצית החרושה, וכפי שהשכל מחיב, יבחרו הנוצרים בקולוניזציה בארצות חמות ויהודינו המתבוללים יבחרו את האקלים שבו נולדו, ומכיון שהתנועה הציונית, היא — כמו שהראה הקונגרס התישעי — בעד "החכוי", אין טוב לפנינו אלא לחכות עד שהתנועה הנ"ל של הגרמנים תעבר דרך גליציה ורוסיה, ואם העבודה הקולטורית של הציונים שלנו תהיה גם הלאה ב"כ "פוריה", אז בוראי כבר יהיה להתבוללות כר נרחב גם פה ואז תפרח ותשגשג גם פה השאיפה הצמחנית והקולוניזציה החרושה; אך מכיון שאנחנו כמעט כלנו ציונים והציונות הכתה אצלנו ירש עוד מקדם, נהיה אנחנו נוטים אחר הנוצרים הקיצונים, הסבורים את הארצות החמות ליותר מתאימות, ומוכן מאליה, שתוצאת התנועה החרושה תהיה: הרחבת הישוב בא"י.

אבל את האחריות של הכמחה זו איני מקבל עלי, כי לע"ע רחוקים יהודי גליציה מחיי הטבע כרחק אמריקה מפלשטינה ומספקני, אם גם החוכרת הנזכרת תזיז את רור המדבר מן סיר-הבשר אף זיו אחר, אפשר מאד, שמנהיגי הציונות שלנו המתונים סבו מראש ובטחה, שגם עבודת התעמולה תהיה נעשה ע"י אחרים, כי מובטחני, שכונתם תמיד לשובה, אך לפי דעתי את אחי שבגליציה, ארמה, שכל זה תלוי בנם וכידוע, אין סומכין על הנס.

גבריאל בן-ציון.

*) „Vierzehn Mitage“ Kochrezepte für angehende jüdische Vegetarier. — Preis 60 h. — Hauptlager bei A. Staudacher & Comp. Inhaber I. M. Haskler. — Stanislaw.

נועד הקטיגור הראשי בפיועק יועץ ביה"ד העליון למדינה סעבאנעק, קשה להאמין בבשורה הטובה הזאת אחרי הרחיות הרבות ואחרי הפחד הנורא והאיום מפני הנוצרים-סוציאלים הישולטים בממלכה, אפשר מאד שהמשטחים רוצים רק לעורר עוד הפעם שגאה ותחרות בתוך עמם נגד היהודים. קשה להאמין, כי רוצה הממשלה עתה לעשות תשובה, להוציא ממסגר אסירי הסובל חנם מעלילת דם, כי כל מה שנודע עתה היה ידוע לכל גם לפני עשר שנים ולא היה אפשר להציל את האמלל מישחת ואת עמנו מחרפת חנם.

השנה היהודית, ואלף: מדוע קטנה השנה היהודית מן השנה הנכרית? בע"כ: כי אצלנו בהורי הישיבות, אוכלים את הימים.

רמת המצפה.

אין סומכין על הנס.

אנחנו בני הגולה אוהבים, שעבודתנו תהא נעשה ע"י אחרים. יש סברה שגם בזנועתנו הציונית נהנים מנהיגיה הנאה מרבה, על שעבודתם הישוכית והקולטורית בא"י נעשה בידי החכרות יק"א, כ"יח ועזרה. אך את התעמולה, להעביר את אחינו מהגולה לארץ אבות, לא קבלה עליה היק"א, כי הדבר הזה הוא, כידוע, נגד רוחה. ע"כ נשארה התעמולה בגלות ענין לעסקנינו. אך מאז הרלו הרדיפות ברומניא וברוסיה באפן גם, תש כחם של עסקנינו, ובכך רואים איפוא, שאם גם התעמולה אינה נעשה ע"י אחרים, או אינה נעשה, ואת האמת אגלה לכם, רבותי, שגם אני הסכמתי לסכרה זו, אך בתור ציוני מקשיב לא באתי בטענות ובהאשמות על מנהיגינו על שהם מבזכים את ממונם בחוץ-לארץ ואינם מתגעגעים כלל לארץ אבותינו, אלא בוסח הייתי בהם, ישלמות אשמת הכפירה, שנשפלה עליהם, הם בכל-זאת מאמינים בני מאמינים, רק באפן מורני, והם מאמינים, שמכיון שעבודתנו צולחה ביותר כשהיא נעשה ע"י אחרים, בוראי ידאג אלקים גם לתעמולה, לעשותה ע"י אחרים על צד היותר טוב, אפילו בעת שהפוגרומים והרדיפות יחדלו.

ועכשו נודע לי דבר אחר, המחזק את השערת, שלמנהיגינו המערבים יש מביעות-עין גדולה כהיות העולם, זה שנודע לי זה עכשו ודאי שהם ראוהו מראש לפני כמה שנים, וזהו הדבר: בין הגרמנים, היושבים ב"כ במזרחים ושלוים על אדמתם, התחילה תנועה קולוניזצית חרושה, עד כה היה לשאיפה הקולוניזצית צביון אחר, היינו הרחכת הגרמניות ושלמונם המדיני ועוזום הכלכלי בעולם המסחה, ועכשו מורגשת שאיפה עזה לעזוב את חיי הכרך האי נורמליים ולשוב אל חיק הטבע השוקמה, גם בין אלה, שכבר נתכנו בחיי הכרך וכל קיומם תלוי אך ורק בכרך, יש הרוצים בכל זאת להוקיר את יגעי החפש שלהם בחיק הטבע ולקבע את דירתם בכפר הרחק משאון קריה ותהפוכותיה. בעלי השאיפה הזאת נחלקו לישתי מפלגות; הקיצונים שבהם רוצים לעזוב את ארפה לגמרי ולהתישב בקולוניות מיוחדות בארצות חמות, כמקום שיש שפעת פירות וירקות ברכ חרשי השנה, והמתונים מחליטים, שכל איש צריך להשאיר בתוך האקלים, שבו נולד ונתרגל בו מנעד ושצריך להזיז אך ורק מהפירות המשגשגים באותו האקלים.

הדחיפה לרעיון הישוכי הזה נתנה הצמחנות (וועגעטאריסמוס, לאכול רק צמחים ולא דבר מן החי), הפורחת כיכ בגרמניה ואשר הסיסמה שלה היא: שוב אל הטבע! אבל לא כל בעלי השאיפה הקולוניזצית החרושה הם צמחנים, רבים אינם מורים כלל בשטה הצמחנית, ובכל זאת נסחבו עם הזרם החרש, לחיות בחיק הטבע ולא להסתפק בטיוול ארעי מחוץ לעיר פעמים אחדות בשנה.

כשנעין בדבר, נראה, שהצמחנות אינה רעיון חדש, וגם השאיפה להברל מחיי הכרך הנשחתים היא רעיון ישן, שנחדש עכשו והא כהא תליא, כידוע, היו אצלנו כבר בימי הבית השני בת של צמחנים, שנקראו "אסיים", כלומר רופאים ושיטתם נתבססה על יסוד ההגינה והמוסר. הסיסמה שלהם היתה: "שוב אל הטבע!"

האזרחים בניו-יורק, שיתן לו רשות, לדרוש רשות לפני היהודים ברחובות. ראש האזרחים גיינור ענה: לפי דעתי אמונת היהודים טובה ואין צרך לבטלה. הלא אנחנו קבלנו מהם את עקרי דתנו וגם ספרי אמונתנו נכתבו בידי יהודים ומשחנו עצמו היה יהודי, כל הטוב בדתנו לקחנו מהם ולמה לצערם ולהעבירם על דתם? אמונת האחרות של היהודים הוא מסורה קדמונית ועלינו לכבדה; לכן אין לך רשות לדרוש לפני היהודים להרגיזם.

"מוריה", באספת רבנים, שהיתה בעיר בוניאהד לפני החג, ליסר חי "מחזיקי הדת" כללית לאונגרן העליונה (להשגיח על קיום הדת, שמירת שבת, חנוך יהודי ועוד), נתנו כמעט כל הרבנים ידם לחברת "מוריה", שנוסדה ע"י הרב מוהרים לרנר באלמונא ליישוב א"י מחוץ להסתדרות הציונית, בהתלהבות רבה קבלו עליהם הרבנים את מלאכותם זאת והתנדבו כסף לתכליתה.

צרת המוזגים, מביטש מודיעים אותנו, כי תחת שנים עשר בתי מוזה, שהיו ישם, נתאשרו רק שישה רישונות ומאלה נתנה מועצת העיר בהסכמת הוועצים היהודים ישנים לנוצרים, שלא היו מוזהים מעולם. אחד המוזהים היהודים עמל במסירת נפש בשעת הבחירה לפרלמנט בעד הציר האנטישני הכמר פסטור ועתה דחו גם אותו ובמקומו נעשה למוזג נוצרי, שלא היה מוזה מעולם, ובין ארבעת היהודים, שזכו ברישונות, נמצא גביר אחד בעל עסקים שונים, מלוח ברבית, פויטש עור עניים, שמעולם לא עשה טובה לאיש, בישילו עמלו הוועצים היהודים, לזכותו גם ברישיון מוזה ומוזהים עניים יצאו ריקם, זהו היושר של בני ביטיש, בערים אחרות משתדלים אצילים ונשי אצילים וסתם עשירים פולנים, להשיג רישונות היהודים כעין פרויניציות חרושות או להתנכל להשיג בכח ידם ובאימים מאת היהודים התחייבות, שיקנו רק מידם משקים, לחיות להם עבדי עולם.

בית ספר עברי, מקופיטישנצה מודיעים אותנו כי היתה שם בחינת התלמידים של ביה"ם העברית שנוסד לפני שנה, ישמחה גדולה ישמחו היהודים בראותם, שהילדים מרברים עברית, כאלו נתחנכו בה מערש ילדותם. החי "שפה ברורה" עברה בכל כחה להחזיק את המוסד עד שיכל לקבל מ"י ילדים חנם ולקייץ הכיאו עוד מורה אחד סופר מומחה.

בית מסחר — עבירות, אונוערלעבען מודיע על-אדות מסחר חדש, שהמציאו הולכי בטל, ההיים "מן האויר" בווארשא, סוחר אחד עשה לו מסחר ראשי בעבירות, הוא מעמיד לו סוכנים ומוסר להם נוסח שטר מבירה כתוב ככל ריני מקח וממכר בחויט וחתום בחתימת איזה רב חופיק באר, על הסוכן לקנות מדי כל מ"י שימצא את עבירותיו ולקחת מדי בעלי העבירות ככל אשר יצליח להוציא ולחלק את ההכנסה עם בעל העסק הראשי, הנותן לפי דבריו גם חלק להרב.

ספירת העם, כפי שמודיע "המאגנבלאט" הלבובי משתדלים צירינו במועצת הממלכה מהקלוב יהודי ביחד עם צירים טיטנים ורותנים, להחליק את הרוביקה "לשוין" ברישיות בתי האבות בספירת העם ברובריקה "לאומות", למען יוכל כל אדם להתחייב לעמו, אע"פ שאינו מרבר בלשונו, כ"י"אם כלשוין נכריה, בתקון הזה יוכלו גם היהודים להתחייב לעמם, אך ספק גדול הוא אם יצליח, כי הפולנים והאישכנזים מכל המפלגות וגם הסוציאליים הצדיקים יתנגדו לזה בכל עוז והם הרוב, גם משתדלים צירינה לפי העתון ההוא, לסכל את הצעת מונופול על קסמי-ההרלקה, שיהיה עול כבוד על שכם העם הרל לטובת כעלי הון אחרים.

רצח יהודי, בוויין הרג בחור אחד מגולי רוסיה, הירש געלהארן שמה את חברו בער מעלער מגולי רומניא בסנינו, יען חשדהו בגנבה, הדבר עושה רשם בוויין, כי יהודי שופך דם אינו מצוי ועתוני וויין חורצים לשונם על גולי רוסיה וגליציה חנם.

בקרית מישפט הילונגר, העתון השישכי "פראווא לידו" מודיע ממקור נאמן לפי דבריו, כי מוכן משפט לאופולד הילונגר לבקרת, ביה"ד הגלילי בפיועק בוחן כבר את כתבי המשפט והפרוקורטוריה מתכוננה לקבלת פקודה, לבדוק את המשפט בקרוב, לבדיקת הכתבים

תולדות אנשי שם בקראקא.

מאת פ. ה. וועטשטיין.

1) ר' יהודה הלוי ור' יהודה המוכיח ור' יעקב ראטנער.

בגוף הכתב-יד ישל שאלת חכמי קראקא להמקובל הגדול הגי' משה זכותא מיום י"ג ניסן שנת תל"ח. להורות להם הדרך לכתוב ס'ת על דרך האמת" (2). אנהנו קוראים בסוף השאלה את הדברים ואת החתימות האלה:

כ"ד אלה אנהנו לומדי תורה ב"ה (3) הגדול פה בק"ק יצ"ו עיר ואם בישראל דמדינת פולין קטן הכותבים בחפזון מרוב טרדת מצוה להם עני בחפזון היום יום ג' י"ג ניסן תל"ח לפ"ק נאם הטרוד והצעיר משה בן לא"א הר"ר ישראל ליברלס זל"ה נאם משה שמעון בן לא"א הרב הגדול מ"ו מהר"ר זנוויל (4) זצ"ל אשכנזי ממשפחת גינזבורק הנק' פה בק"ק ר' שמעון ד"ן נאם העלוב והקטן אהרן בן לא"א הר"ר ישראל זל"ה ב"ק ונאם הקטן משה בן לא"א מהר"ר אהרן ז"ל ונאם יהודה בן לא"א כהר"ר ראובן זא"ג ונאם הקטן הרופא ולא לו אהרן בן לא"א הר"ר שמעון מורפורק זצ"ל מגראדיסקא מן החתומים ומקיים חתימתם (5) והנה זה "יהודה בן כהר"ר ראובן זא"ג" שבא התום למעלה בין חכמי קראקא על שאלתם להנאון מהר"ם זכותא בנדון כתיבת ס'ת דרך הקבלה. הוא ר' יהודה המוכיח משה שהיה בנו של הר"ר ראובן זעליג בהג"מ אבא במהר"ר אייזיק כהרב ר' יהודה ב"ר גרשון הלוי ור"ת של "זא"ג" הם: זעליג אבא אייזיק יהודה גרישנס" (6). ר' יהודה המוכיח נפטר במספה בתחלת שנת תל"ט (7) הוא ואמו ואישתו ובנו ושתי אחותיו. הלא כה דברי פנקס הח"ק: "ונשמת המוכיח כמהר"ר יודא ז"ל בן הר"ר ראובן מת ונקבר ביום ב' צ"ג (8) תל"ט" (דף קפ"ט ע"א); "ונשמת הרם אמו של מוכיח ר"י ז"ל (י"ג תשרי תל"ט, כמוכה מנפטרים שלפניה ולאחריה בדף קצ"ע ע"א); "ונשמת בן המוה"ר ר"י ז"ל עם אחותו" (שם); "ונשמת אשת המוכיח ר' יודא ז"ל (שם ע"ב); "ונשמת חנה בת הרסה אחות ר"י מוכיח" (שם). בפנקסי ההזכרות של בבי' בקראקא נזכר ר"י המוכיח בין גדולי השו"בי העיר. ובטעות כותב ידידי הרב קרענגיל בשם הגדולים השלם דף ק"ה ע"א ס"י ט"ה כי ר' יהודה כהר"ר ראובן זא"ג החתום בין חכמי קראקא הנ"ל הוא אולי הרב איש קדוש ובקי בחכמת הקבלה מהר"ר יהודה ד"ן וספרא דפ"ק שקבל מ"מרכו להתפלל בעד הילדים שמתו באבעבועות ולאמר סליחות אל נא רפא וכו' (פנקס דבהבי' קופה). כי אותו הדין וסופר היה ב"ר דוד (ולא ב"ר ראובן) והוא מת כבר בשנת ת"ח לערך עשירים שנה קודם לכתובת השאלה של חכמי קראקא להנאון המקובל הרמ"ז וז"ל פנקס הח"ק דף קס"ב ע"א: "ונשמת הנאמן ספרי דמתא כמהר"ר יהודא בן מהר"ר דוד יום א' ע"ה תמוז ת"ח".

מדי דברי ברי' המוכיח לא אמנע מנגוע פה בקציה גם בתולדות יתר החכמים המקובלים, שעמדו עמו בצוותא הרא באותה השאלה הקבלית, שהעריכו להמקובל המפורסם הגי' משה זכותא: א) ר' משה ב"ר ישראל ליברלס, שהתום ראשון על השאלה, היה מפורסם בדורו למופלג בתורה ובחסידות, כנגלה ובנסתר, וישמש בקראקא בתור סופר העדה (וסופר העדה היה גם ד"ן) עד שנת תס"א עד שפרצה או פה מספה ויעתק את מושבו מכאן לכפר קאשמטלניק

- 1) ראה סאמרי בהמצפה גליון 15, 16.
- 2) שם הגדולים סוף ס"י קכ"א.
- 3) בית המדרש.
- 4) כמשפחות גינזבורג ע"י 185 מובא בטעות. במהר"ם זנווילי בסקום, במהר"ש זנווילי גינזבורג.
- 5) גוף הכתב יד נמצא בידי הרבני הסופר ר' נפתלי ראטהענברג נ"י בקראקא.
- 6) שמות, אבא, ואייזיק נכתבו רק באות א' אחת ליופי תקצור ומוצאים אנהנו בפנקסי קראקא נזכרים ונקראים הרבה אנשים בשמות אבותיהם ואבות הוריהם ונקייהם מדור דור בקצור עוד יותר נסמך מזה.
- 7) בשנות תל"ח ותל"ט מתו במספה אלף ומאת אנשים ונשים מלבד נערים ונערות, ילדים וילדות. ראה סאמרי, מכוא' בהמצפה שנה א'.
- 8) צום גדלי.

מישם נתקבל הוא בכבוד גדול לרב העיר ווישניצא (הקדושה לקראקא) וימת ישם י"ט סיון תע"ט בשנת הישבעים וחמש לימי חייו. נכבדות ונשגבות מדובר בו בפנקס הח"ק בקראקא דף רל"ד ע"ב: "ע"ז דוה לבי וחשבו עיני על עמרת שנפלה מעל ראשו על החסיד שאבד מן הארץ האיש המקובל איש קדוש שלא הניח אחריו כמותו בישראל המפורסם דודי אחי אמי המופלג בתורה ובחסידות מהר"ר משה בן ר' ישראל ר' משה ליברלש ספרא רבי דישראל ה"י סופר דמתא דקהילתינו ק"ק קראקא יצ"ו ופיזו רגליו בשעת הטגפה שה"ו בכאן בשנת תס"ו" (9) לכפר קאשמטלניק ומישם קבלו אותו אנשי ק"ק ווישניצא בכבוד גדול להיות להם למגין ולמחסה לשימוע תורתו, הקדושה מפי קדוש ומת ישם בק"ק ווישניצא בן ע"ה ישנים בליל ג' י"ט סיון תע"ט ונקבר תבף בלילה". ר' משה ב"ר ישראל ר' משה ליברלש" הוא בן בנו או בן חתנו של ר' משה שור ליברלס, שהיה ג"כ סופר העיר קראקא ונמצא התום פה כ"פ בפנקסי הקהל ולמשל יום ב' ר' סיון שע"ג (10) וא' אמור שצ"א (11) וי"ז תמוז שצ"ה (12) ונספטר כ"ט אדר שני שצ"ט (13). כי ר' משה שור סופר נקרא "ליברלס" אנהנו רואים מפנקס הקהל יום ר' ה' אב תמ"ג: "בהיות שידוע ומפורסם התקנות ישרות והגונות אשר יש להכורה קדישא פלאטקר מכיר ובענדר מכיר וקרעמר יצ"ו שנת"סדו מקדמת דנא מכמה שנים שניתן להם כל תוקף ואומץ ויפוי כח מהאלופים הרוזנים מנהיגי קהלת"נו יצ"ו אשר היו מימי קדם כמבואר הכל באר היטב בכתב והתימת יד הסופר דמתא המנוח מהר"ר משה שור ליברלש ז"ל (14). אמרת כי המקובל ר' משה בן ר' ישראל ר' משה ליברלס" הוא בן בנו או חתנו של ר' משה שור ליברלס, מפני שאותו המקובל ר' משה מובא כ"פ בפנקס הקהל גם בשם "ר' משה ר' ישראל ר' דוד מלמדש" (15), וספק אפוא הדבר באיזה אופן היה נברו של ר' משה שור ליברלס, אם מצד אביו או מצד אמו. בנו של המקובל ר' משה ליברלס ושמו ישראל כהן בקראקא בתור שמש בבכה"כ ר' אייזיק ר' יעקלש ובכה"כ הי"שן (16) ונספטר י"א כסלו ת"ק (17). ונודע לנו ממשפחת ליברלס עוד איש חשוב ושמו דוד ליברלס ג"כ שמש פה בבית המדרש של הקדוש ר' מתתיהו אפטיקר קלוה"ר (שנשרף על קריה בעיר פיעטרוקוב י"ד כסלו תכ"ד) שנעדר כי תשרי תע"ה (18).

- 9) ראה המבוא הגל.
- 10) ספרי קדמוניות פנקסאות ישנים ע"י 28 ס"ס ח'.
- 11) מחברתי דברים עתיקים ע"י 8 ס"ס ח'.
- 12) שם ע"י 16 ס"ס כ'.
- 13) "ונשמת מהר"ר משה סופר בן מהר"ר משולם שור יום ב' כ"ט ואדר שצ"ט תנצב"ה" (פנקס הח"ק דף ק"ה ע"א).
- 14) ראה מאמרי דברי הפין ע"י 31 ס"י כ"ה, שנדפס במאסף תרס"ב הוצאת דבניובין עורך המליץ.
- 15) פנקס הקהל דף ע"ה ע"ב ומקומות אחרים.
- 16) ונמצא התום פה כבר בשנת תס"א (פנקס הקהל דף כ' ע"א) והרבה פעמים בשנים שאחריה (שם דף מ"ה וק"ט ע"א ול' וקפ"ו וקצ"ט ע"ב ועוד).
- 17) "ונשמת מהר"ר ישראל בההסיד מ' משה ליברלש שמש דבהכ"י מת בשבת י"א כסלו ונקבר ביום א' י"ב כסלו ת"ק" (פנקס הח"ק דף רנ"ה ע"א).
- 18) "ונשמת ראי' הש"ב עני ודל ואביון כל ימי סר מרע ועושה טוב ירא שמים ונהג עצמו בסדות הגונות ונאמן רוח ח"י נקרא ר' דוד ליברלש ה"י שמש בב"ה"ר"מ קדוש יצאה נשמתו הקדושה בשבת ד"ה"ה סוכות ד' תשרי ונקבר ב"ו הושענא רבה תע"ה" (שם דף רל"א ע"א).

ישראל פרנקל	מלווניה ווינברגר.
מושיסקה	מאורשים בהחמ"ס תר"ע
גורליצה	דאבע פלוהר
יטוואל טליכטר	מאורשים
סמבור	באבניא
דוד ענגלברג	יעטמ"א ריינער
רישא	מאורשים בח' איר תר"ע
גורליצה	ירוחם גינזבערג
קלארא פריעד	מאורשים בהרש ניסן
ליסקא	קראקא

ברגשי גיל וחבה אברך במז"ט את רעי החביב מר שלמה נוסבוים לארוסו עם מ' ליבא עהרענפריינד. שולבערג — הוסאקוב. אגודת עבריה בראדוויץ מברכת את חברה מר משה בוללער לארוסו. ברגשי אהבה וכבוד אברך במז"ט את רעי היקר מר ראובן אליהו שטיינער פה לארוסו עם מ' אסתר ראקער בסאנדץ החדשה. אלימלך צלנר — ליבאנובא. הנני מגיש תודתי לכל ידיד וחברתי שברכוני במז"ט. היום האמטער בלאאמז"ר הה"ג ר' יעקב יוסף שריט"א ראב"ד סניאטין. הנני מתכבדים להביע ממעמקי לבבנו במז"ט לרענו הנכבד מר שלמה נוסבוים לארוסו עם ישיב מ' ליבא עהרענפריינד. משה עהרענפריינד, יצחק שטיינרדיך — הוסאקוב. הנני מברך במז"ט את רעי מר ירמיה קויפער מדאבשיטין לארוסו את מ' בריינדל ליעבלך בקראקא. ל. גרינשפאן — קראקא. הנני מגיש בזה במז"ט לירידי מר ירמיה קויפער מדאבשיטין לבאו בברית הארוסיין. זיינבל שפאנאוף — זאבנא. ארישת ישפת לא אמנע מהביע במז"ט לשיב מר מנשה בארטה ברודניק עם מ' הענדל קיסמענבוים בראוואדוב. מז"ט להוריהם. וואלף שווארין—רודניק.

מאת הועד המרכזי של ההסתדרות לשפה ולתרבות העברית.

הננו מבקשים את כל החברות העבריות ואת כל הנבני השפה העברית שבגלציה, לפנות מעתה בכל דבר הנוגע להסתדרותנו שמה אל הועד הארצי המיוחד, המממש סניף למרכז ואשר לו נמסרו כל עניני העבודה ההסתדרותית בארץ זו. מושב הועד הוא בלוב (ההת נשיאותו של מר שלמה שילר) והכרעים לו גם בערים אחרות. כתובת הועד היא על שם המוכיר: L. Bendawid, Lemberg, Grodecka 27.

מערכת מאד נכבדה. הרשימינא להביע את תודתי העמוקה לכל אלה שעזרו על ידי משך ימי ערכי את המכשרי ולהודיע להם, שרדגלי מקרים בלתי-מהורים הוברחתי לעזוב את מערכת, המכשרי, שנועד על ידי ולפי הצעותי. ואחרי שפטרתי מובאים ביחס עם שטרוריות, שאין לי בהן כל הלק, הנני רואה את עצמי מברכה לפרסם על-אדות הענין המעצב הזה חוברת מיוחדת, שתופיע בעוד 3-4 שבועות. א. הרמוני.

A HERMONI, Deutsche Post Konstantinopol.

קאנקורוז.

דיא פראוויזארישע פֿערוואלטונג דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין סאנאק, שרייבט היעמיט איינען קאנקורוז אויס פֿיר

צוויי ראבבינאטסאסעסארען פאסמען

(ריינים) אים בערייכע דיעזער קולטוסגעמיינדע. דער יאהרעסגעהאלט יעדעס דיעזער פאסטען בעטרענט 800 קראָנען, מאנאטליך פֿאַרְהײַן צאהלבאר. עווענטועלל ווירד אויך מיט איינעס דיעזער פאסטען אין פֿערוואַלטיטראַג פֿאַן 200 ביז 400 קראָנען פֿערבונדען זײַן. דיעזע פאסטען ווערדען פֿראַוויזאריש אויף 3 יאהרע פֿערלעיעהען, נאך אבליף דיעזער צייט קאן דיא סטאביליזאציען ערפאלגען. דיא אויף איינען דיעזער פאסטען רעפּלעק-טירענדען קאנדידאטען האבען איהרע געזוכע ב"ז לענגסטענס 25 מאי 1910 ביא דער פרא-וויזארישען פֿערוואלטונג דער גענאנטען קולטוסגעמיינדע צו איבעררייכען אונד נאכצואווייזען;

- 1. איהר געזעצליכעם אלטער (געבורטסטיין).
 - 2. איהרע צוישטענדיגקייט אונד איהרע עסטער. בירגערשאפט.
 - 3. דיא פֿאַכגעמעסע בעפֿעהיגונג אין אללען ריטו-עללען צווייגען אונד פֿאַרשידטען (צייגניססע פֿאַן אים ישטאאטע בעפֿינדליכען אויטאריזירטען ראבבינער).
 - 4. דיא אבסאָלוירטע פֿאַלקסשולע (שולציגניססע) סאנאק, דען 15 אפריל 1910
- דער רעגירונגסקאמיסער דר. ראטנער.

קאנפרי

די דער אוראטישלישע קולטור-געמיינדע אין נומאטיש געלאנגט די ערליכע שטעלע איינעם ראבינער צו זענענדיג. די בעניגע ווערדיגן בארעוואלטליך דער אלפעלענע פרישטענדונג מיט דער קריטיש-געמיינדע רעפערענצאן אויף 3000 קראנען יעדליך אויסער דער געבענדיקייט פון בעשיטע.

די בעוועגונג האבען דער נאכריים איבער אויך אלסער עמפירי-לישע שטאטמאטריעלע אומגענוגן די אים גורונען פארטאן 11 דעם געגעבענעם פאר 21 מערן 890 N. רייכענען בלאטען פיר דאס ראכנעם ערפארעליכע בילדונג אויך איבער דיא לויט פארטאן 28 געמיינע-שטאטמאטריעלע קוואליפיקאציע צו לעפען.

די מיט אבעבענדיקע נאכריים בעלענען געהען זיך ביי 1. יוני 1910 אין דער אוראטישען קולטור-געמיינדע צו איבער-ליינען.

מיטשטאט אס 3 מאי 1910.

אביש שטיער
הויש אבערדאס
ישראל משה פריענליך
אונזערען פאמיליען עמפעהלען ווי

די בעוועגונג האבען דער נאכריים איבער אויך אלסער עמפירי-לישע שטאטמאטריעלע אומגענוגן די אים גורונען פארטאן 11 דעם געגעבענעם פאר 21 מערן 890 N. רייכענען בלאטען פיר דאס ראכנעם ערפארעליכע בילדונג אויך איבער דיא לויט פארטאן 28 געמיינע-שטאטמאטריעלע קוואליפיקאציע צו לעפען.

די מיט אבעבענדיקע נאכריים בעלענען געהען זיך ביי 1. יוני 1910 אין דער אוראטישען קולטור-געמיינדע צו איבער-ליינען.

מיטשטאט אס 3 מאי 1910.

אביש שטיער
הויש אבערדאס
ישראל משה פריענליך
אונזערען פאמיליען עמפעהלען ווי

- 1. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 2. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 3. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 4. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 5. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 6. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 7. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 8. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 9. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 10. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 11. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 12. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 13. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 14. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 15. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 16. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 17. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 18. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 19. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 20. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 21. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 22. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 23. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 24. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 25. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 26. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 27. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 28. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 29. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 30. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 31. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 32. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 33. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 34. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 35. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 36. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 37. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 38. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 39. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 40. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 41. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 42. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 43. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 44. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 45. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 46. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 47. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 48. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 49. — פרישטענדיג על אמנות ווען
- 50. — פרישטענדיג על אמנות ווען

יואר וויינרעב, לעמבערג, קראקויערנאססע נומר 32 עקע שמשעלעצקאנאססע נומר 2

שפעיעל פיר אויסשטייער איינהויפע אייגענטימערס מאנאון פאן ניידיימען איי שנימט, זיידען, וואללשטאפפע, מאדעווארע, עמפעהלט זיין גרעסערע

מיטגיסטער האנדעלס-אונטערריכט

אויך ערטיילע אונטערריכט אין אויספאכער אונד האנדעלס-קונדע, קויפמאנישעם רעכענען, באנדן געזען אויך באנד-רעכענען, האנדעלס-קאמפאנדענען, גרינדליכע אונטערריכט אין העברעאישער, דייטשער און פראנצויזישער שפראכע זאזוי אין עספערענדיג אונד סטענאגראפיע. דער אונטערריכט איזט גע- טיילט אין צוויי קורסן, יעדער קורס א 6 מאנאט טען. נאך יעדעם קורס שטעללע איד מיניג שילדער צור פריפונג אויף דער האנדעלס-קאמפאנען אין לעמבערג צו.

אויך געהעט אויסווארטונג שילדער אין פענסיאן אויף צופריעדענהייט גארענטירט.

M. WUNDERMANN STRYJ
k. k. Gerichtl. Sachverständiger
in Waren u. Bankbuchung.

טיאלענט-עפען

מיינט זייט 15 יאהרען בעקאנטען שלאסער בלעך שטילענדיקע אהנע רעהרע, אהנע קאמין פויערזוכער הענדעשטעלט קענען איבעראל שטער הען, מיט איבסען האלץ-קאהלען בעהייצט, האלטען זעלבן 30 טעה היץ אין פילען מיינענדיגן הייזער שאן איינגעפיהרט, אויך בייא כסה סאט דבנים וגדולי הורו בגאליציען זאנגאן.

1 אפען צו 4 טעפע פער 3 ליטער טעפע מיט סעפראטער אבטהיילונג 2 פיר הלבי 2 פיר בשה 12 קר. 1 אפען פאן 6 טעפע פער 2 1/2 ליטער טעפע 2 פיר הלבי 4 פיר בשה 14 קר. פער 3 ליטער 16 קר. פער 3 1/2 ליטער 20 קר. פער 4 ליטער 24 קר. עפען מיט דאפעלטע וואנדע צו זאנד אויספילונג 100% אויפאלאג, פערזענדיק געגען אנגאבע אונד פאסט נאכנאמען. פריהער מישלעניץ יעצט

Rubin Perlbeger, Krakau
Breitegasse 14.

מי לא יהפוך לדעת

האמת ע"ד גורל עשרת הישבתים, סוד הסמבטיון, מהותו ומקומו, סוד הרי החשך, חידת "בני משה", היהודים האדומים ומעמי כל ההגדות הנפלאות, שהתהוו בכל הזמנים בקרבנו בענינים האלה ומקורן ופתרוןן? מי לא ישתוקק לדעת את האמת ע"ד ספורי האנשים הנפלאים אלדד הדני, דוד הראובני ושאר חמבשרים המהבילים הרבים מכל הזמנים? מי לא יתאוה לדעת את האמת ע"ד התהוות התנועה המשיחית של ישבתי צבי וכל הבא בגללה? מי לא יחשוק לדעת את האמת ע"ד העמים השונים, שיאמרו עליהם, כי הם צאצאי עשרת הישבתים? כל אלד מכארים בחקירה מדעית חפשית ע"פ מהורות נאמנים בספר חידות ההגדות הנפלאות ע"ד עשרת הישבתים

מתקבלת החתימה לרבע השני של שנת 1910 על הביבליותיקה השבועית "ביבריותיקה גדולה"

מבחר הספרות העברית הישנה, החדשה והצעירה, נערבת בעזרתם ובהשתתפותם של טובי החכמים והסופרים העברים בכל הארצות.

חמישים (50) ספרים בכל שנה.

ברבע הראשון יצאו מביה"פ הספרים הללו:

(א) כל שירי רבי שמואל הנגיד, ערוכים ומסודרים, מנחם ומכארים, ע"י דר. ה. ברודי (פראג).

(ב) כל כתבי דר. שלמה רובין, ערוכים ומסודרים, מנחם ומתקנים, עם תמונת המחבר ותולדותו, ע"י דר. י. קלוזנר.

ספר שני: גאון יהודה וירושלים (תלבישת העברית בתקופת חקיק עם מבוא והערות, מאת א"ש הרשברג, שיספהו לספר הבא. הראשון מכל כתבי דר. שלמה רובין, "ספר המדות", הולך ונסדר בדפוס ויצא בקרב).

(ג) כל כתבי מ. ד. ברנדשטטר, ישנים גם החדשים, בשלשה חלקים, עם תמונת המחבר ותולדותו, ע"י דר. מ. קפלן.

(ד) בערב, טפוסים ספרותיים, מאת דר. מ. י. ברדיטצבסקי.

(ה) כתבים אחרונים (מעובדו הסגולה) מאת י. ברשדסקי, חלק ראשון, עם תמונת המחבר ותולדותיו, ע"י מ. קפלן.

(ו) עם מסה ספרותית, ברשדסקי בתור ארם ובתור מספר, מאת בן-אביגדור.

שני הספרים הראשונים של הרבע השני הם:

(1) כל כתבי דר. ש. רובין, ספר ראשון: "ספר המדות".

(2) הרב מלאדי ומפלגת ה"ד", מאת מ. טייטלבוים. (עם מבוא מאת הלל צייטלין ומלואים מאת ה"ב ארנשטיין).

מחיר החתימה:

ברוסיה: לשנה 10 רובל, עם המשלוח 12 רובל; בה"ל: 13 רובל לשנה עם המשלוח, וכן לחצי ולרבע שנה בערך.

עם הביבליותיקה העברית (מאתים ספרים בכל מקצעות הספרות), בשיעורין: לקבל 25 ספרים בבת אחת בכל רבע שנה:

ברוסיה: לשנה 24 רובל, עם המשלוח 28 רובל; בה"ל: לשנה 32 רובל עם המשלוח, וכן לחצי ולרבע שנה בערך.

החפצים לקבל את הביבליותיקה העברית בבת אחת עליהם לצרף לחתימתם על הביבליותיקה הגדולה עוד 20 רובל מראש, ובעד מכירת הדר בחמישים כרכים (מסודרים לפי הענינים) 30 רובל, המשלוח על חשבון הקונה, כפי שיעלה.

בתשלומין לשיעורין אפשר ג"כ לקבל את הביבליותיקה העברית מכורכת הדר, אבל רק בארבעים כרכים — כפי סדר הוצאת הספרים — ובהוספת 8 רובל בעד הכריכות במשך שנתים (1 רובל לכל רבע בעד הכריכות של 5 כרכים). המשלוח כמבואר למעלה. — מח"ל אפשר לשלוח בכספי המדינה לפי הקורם, כריכות לספרי הביבליותיקה הגדולה, תעשינה רק בסוף השנה, והחותמים יוכלו להשיגן אז ולשום בהן את כרכי הביבליותיקה בסדר נכון, אפשר לחתום על הביבליותיקאות, הגדולה והעברית, בכל ב"מ העברים. פרוםפקט מפורט ישלה הנם לכל דורש.

האדרסה של הירדקציה והאדמיניסטרציה:
VERLAG „TUSCHIJAH“ WARSCHAU.

האכפרימא פאסטא

זו שוהע און צו מעטאל אין אלע פארבען און גרעסען פון די געזעלדך געשיצטע מארקען Feniks און Tęcza טרוקענט קיינמאל נישט אויס, פוצט האבנלאנגן, שאדט נישטדעם לעדער, אויך גליצערין-פאסטא, ליע-פערט די כעמישע פאבריק

CH. I. J. TEITELBAUM
Kraków, Bonifraterska 5,

ביי אכנאדמע פון 100 דוצענדר פער נאכנאמע סעפראמע אפערטע, ליעפערונג פראמפט, רעלע בעדיענונג צו פולסטע צופריעדענהייט גארנאטירט. מוסטערן פיר 40 העלער מארקען. עלאץ-אגענטען אין גרעסערע שטעדט געזוכט.

הוצאת ספרות ותרבות

לצל קאזימיר קראקוויץ

דעם באזיצעאלאסמע 22 פערפירטע זעמטליכע אין דאס כול-דוקע-פאר איינשלאגענדיק אריישיען פראמפט אויך געגען בעשטער אויספיהרונג צו זעהר ביליגען פרייען

נחוץ לכל חנוני!

ערשטע בעזוגסקוועלע פאן פרימא ברינדזע זעהר קאנוועניענד.

O. REISS, BOLEGHÓW.

אום דאמיט זיך לייכט איבערצייגען צוקענען פערזענדיק אויך פראבעוויזען יע 5 קילא פאסט קאללי צום פרייז א 22 קרייער פד. פפונד פראנקא-עמבאלאגע געגען נאכנאמע. ביטטע פראבירען זיא, קאנוועניענען איזט ציגעזוכערט.

מעטה משובח
J. B. RAPAPORT
 Dąbrowa bei Tarnów
 GROSSMETHBRAUEREI
 Gegründet im Jahre 1878.
 u. Premiiert mit Goldenen Medaillen.
 עמפיעלע זינע אלגעמיינ גערהומטע
 ערצייגונג אין פערשידענען סארטען.
 א. צ. ר. ראטהען, ווייסען, דאפפעלמעטה,
 קאפאווין, מאלניאק, ווישינאק, אלטער
 בוטעלען-מעטה, אללא מאלאנא צו
 ביללענען פרייען; פערנער ביענענוואקס
 און שלאדערהאנג פיר קאלאניאל-
 ווארענהאנדלונגען. — פיר רעלע
 בעדעענונג אונד פאללסטע צופרייע-
 דענהייט ווירד גאראנטירט.

בהכשר „WILLAX“ גמור

Zucker, Kaffee und Cichorie ganz überflüssig, wenn man „WILLAX“ Kaffeewürfel benützt. Denn wenn ein „WILLAX“-Würfel in heissem Wasser oder in heisser Milch aufgelöst wird, hat man sofort einen hochfeinen schwarzen Kaffee oder einen vorzüglichen Milchkaffee fertig. „WILLAX“ wird unter strenger orth. השגחה erzeugt, ist also **verlässlich**; nur ist auf die Vignette zu achten! Preis blos 4 Heller per Würfel. Wiederverkäufer wollen Spezialoffert verlangen! Jedem Packet wird orth. הכשר beigelegt. Zu beziehen ausschliesslich „Garai“-Droguerie, Budapest, Garai-Platz Nr. 14,

(Einzige „WILLAX“ gesperrte Droguerie Budapests.)
 Telegramm-Adresse: „Vanillin, Budapest“.)

Daselbst auch Chemisches Laboratorium, Verbandstofflager, Heilmittel-Spezialitäten, Haushaltsartikel, Parfüms, kosmetische Artikel etc. Alle Sorten allerfeinster ätherischer Oele und Compositionen zur Zubereitung schmackhafter Liguere und Brantweine (auf kaltem Wege) billigt.

Newyorker Germania

Lebensversicherungsgesellschaft.

Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 K. 539,686.228.—
 Stand der Activa laut Bilans Ende 1905 176,528.370.—
 Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905 30,748.986.—
 Ueberschuss vom Jahresumsatz K. 2,215.336.— }
 Reserven v. früheren Jahren für Dividende 11,718.647.— } 13,934.003.—

Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten:

- 1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres;
- 2) die Polizzen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objectiv falsche Deklaration enthält;
- 3) Reise um die ganze Erdkugel unterliegen keine besonderen Prämien;
- 4) ebenso brauchen im Kriegsfall die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen;
- 5) nach 3-jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Polizza frei verfügen, gemäss der in der Polizza ersichtlichen Instruktion.

General-Agentur für Westgalizien:

Sigmund Gleitzmann, Krakau

Jasnagasse 5.

Agenten unter günstigsten Bedingungen gesucht.

כשרה זעלכווארען-פארבריק

A. Finkelstein, Lemberg, Gołuchowskipl. 2.

ליעפערט אלע סארטען זעלכווארען, בעסטע כשרה זעלויקאמעסע. די פארבריק איזט מיט דען מאדערנסטען בעהעלפען איינגעריכטעט, ווי עלעקטרישע קראפט א. ד. ו.

אונד ערצייגט נור פרימא-ווארע

בהכשר הרב ר' משה באב"ד האב"ד פה.

מתקבלת החתימה לרבע השני על העתון היומי הגדול העברי, הפוליטי והספרות.

"הד הזמן"

ועל הירחון "ביבליותיקה של הד הזמן"

פרס לחותמי "הד הזמן": הלסקיון הענקי הגדול בכמות ובאיכות

הערוך השלם

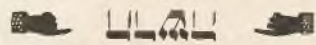
מאת ר' הנוד יהודה (אלכסנדר) קאהוט ז"ל, אנציקלופדיה תלמודית ומדרשית לכל פרטיה. בי"ב כרכים המכילים בערך 450 גליונות של דפוס בפורמאט מרובע. בני 7200 עמוד. חבור הערוך השלם הוא עבודה ענקית, שעמלו בה גדולי חכמי עמנו כמה שנים ואיננו אוצר מלים לבה, אלא גם אוצר באורים לכל דבר קשה בתלמוד ובמדרשים וספר עוזר, למצוא כל מלה ומאמר תלמודיים וכוונתם הנכונה. בכל 3 חרשים יצא כרך אחד בהוצאה חדשה מתוקנת ומושלמת. ותחת אשר היה מהיר ההוצאה הא' 45 רובל והוא יקר המציאות עתה וטחירו עכשו כשבעים רובל. **קצבנו את מחירו לחותמי "הד הזמן" 18 רובל. כל כרך 1.50 רובל.** (בח"ל להוסיף 30 קופ. לכל כרך בעד המשלוח). לבלתי חותמים 30 רובל, 2.50 כל כרך. תנאי החתימה לרבע שנה בחו"ל: על "הד הזמן" לברו במשלוח יומי 3.15 רובל, עם "הערוך השלם" 4.95 ובתוספת הביבליותקה 5.60, ג"פ בשבוע על "הד הזמן" לברו 2.50 רובל, עם כרך "הערוך השלם" 4.30 ובתוספת הביבליותקה 4.95, האדרסה:

HEED-HASMAN WILNA (Rossya.)

S. WALKOWSKI, KRAKAU

K. 11 — (Kosowa)

מכירת ספרים ופריטים יפים וזולים
 021 בעינינו ספרים זולים ופריטים יפים
 זמין לך ספרים יפים וזולים
 כדאי לך לראות ספרים יפים וזולים
 ספרים יפים וזולים
 ספרים יפים וזולים
 ספרים יפים וזולים
 ספרים יפים וזולים
 ספרים יפים וזולים
 ספרים יפים וזולים
 ספרים יפים וזולים
 ספרים יפים וזולים

יצא לאור ספר

המישור

להבין את כל מקראות קשי החכמה
 שבכתבי הקודש בפשוטם ממש, במקום
 שלא עמדו הפשטנים הראשונים או
 האחרונים על הפשט הנכון.

מאת יצחק זאב כהנא (יזכ"ה)

מחירו K. 2 עם המשלוח להשיגו אצל
 המחבר:

J. W. Kahane, Kozowa (Galizien)

נור 2 העללער קאסמעט זיא איינע פייערהאסעטע

ציניען דעס בעטראגעס פער טאג אונד
 זאלל איינע זאלע אינן קיינעם געשעפטע
 אונד אין קיינער וואהנונג פעלען, דא זיא
 ראדורך רוהיג שלאפען אונד פארהערן
 קענען אונד אונטערעוועגס זיך איהרעס
 פערמעגענס זיכער פיהלען.

עם ליעפערט דיא בעסטע קאנסטרוק-
 ציאן פייערעסטען אונד גענען איינברוך
 זיכערע קאסעטן אויס דער

ווייענער קאסענפארבריק

זעהר קאנקורענצעפיהיג פיר וויענער-
 פערקייפער אונד פרייוואט פיר
 זעמטליכע צוועקע אונד צו יעדעס מעבעל-
 גארניטור לויט וואונש אהנע מערהקאסעט-
 פאסענר

ARON SCHWARZ, CHRZANÓW.

סאלידע פלאמעפערטרעטונגען ווערדען
 געזוכט. — פערלאנגען זיא אפערטע.

נעדיקע פרייהייט און אהבה
 136 בור 136
 511 אספה האלדיה דו ניר ויספ 234
 אכטום בניניעט 1 לפניה רשמי וויזניאק 44
 היילאג ווואחאט 1-4-8-10-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24
 איינעס בניניעט 11 לכונר-לע חיים וויזניאק 234
 היילאג וויזניאק און היילאג וויזניאק
 H. Kubner Radomyśl S. Lublin

נגועי מכות טריות ופצע רגלים
 אף אלה שלא יוכלו למצוא תרופה
 בשום מקום, ידרשו גא חנם פרוסקט
 ותעודות גאמנות, שנכתבו בידי רופאי
 אוסטריא וחולים שנרפאו, מאת

Apotheker C. W. ROLLE
 Altona-Bahrenfeld Deutschl.

דר' דוד ראטהבלום

סניגור לעניני עוגשין פתח את לשכתו בוויין
 I. Bräunerstrasse Nr. 7.

אל לשכתי יבולים לכתוב בכל לשונות
 חמדינה.

M. Gutwirth, Bochnia
 liefert Knochenmehl und
 Thomasmehl in jeder
 Gehaltstage zu sehr billigen
 Preisen.

הלשון

ספר לימוד לשפה, לדקדוק ולאורתוגרפיה
 בשפת קלה עם עבודה עצמית מסודרת
 לתלמידים

מאת ש. ל. גרדון ורשה

הספר הראשון יצא לאור במהדורה
 חמישית עם הוספות חשובות
 ותקונים רבים. מחירו במקום 60 קאפ.
 הלשון ספר שני יצא לאור במהדורה
 שניה מוגהת ומתוקנת. מחירו 85 קאפ.
 פורטה 12 קאפ. — פרוסקטים מפורטים
 על דבר הלשון נשלחים לבל דורש.

המכירה הראשית לארצות אוסטריה
 אונגריה היא אצל

אברהם ראבינוביץ, סטאניסלוי.

אדריסת המחבר:

S. L. Gordon, Warschau Kup. 7.

איך זוכע איינען אינטעליגענטען

יודישען לעהרער

פיר 3 קינדער אויפ'ס לאגה דער אים
 העברעאישען, פאלנישען & דייטשען
 אונטערריכט לייסטען קאן פיר 4 קלאסען.
 ווילל צאהלען — K 50 מאנאטליך
 זאטט קאסט עט קוואטער. — אפערטען
 ביטטע בריעפליך פיר. אדרעסע:

B. KANAREK, PODZAMCZE
 P. Radomyśl a S.

פיפען

אויס האליץ פיר וויין אונד בער פיינסטע
 סארטען בייא

L. APERMANN, BRODY.

Naftali Hof
 Wyd.: S. M. Laser

Odpowiedzialny redaktor: S. M. Laser.
 Drukiem M. Lenkowieza w Krakowie.
 Bozego Ciała 22.